

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

Ilham Aliyev

SƏS

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 163 (5635) 31 avqust 2018-ci il. "Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı. Qiyməti 40 qəpik

"Gürcüstan və Azərbaycan birlikdə bir çox önəmli layihələri icra edib"

*Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Gürcüstanın
Baş naziri Mamuka Baxtadze ilə görüşü olub*

Səh 2

5

Bakı əhalisinin sayı
2,3 milyon nəfərə
çatır

13

İosif Kabzon
vəfat edib

8

Koçaryan - Paşinyan
qarşıdurması
dərindənləşdi

31 avqust 2018-ci il

“Gürcüstan və Azərbaycan birlikdə bir çox önəmli layihələri icra edib”

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Gürcüstanın Baş naziri Mamuka Baxtadze ilə görüşü olub

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev “Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi barədə Əsasnamənin təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 23 oktyabr tarixli 3 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə Fərman imzalayıb.

***

Prezident İlham Əliyev “Publik hüquqi şəxslər haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il 29 dekabr tarixli 97-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 3 fevral tarixli 759 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında Fərman imzalayıb.

və bunu Azərbaycanın böyük iqtisadi tərəqqisinin göstəricisi kimi qiymətləndirib.

Mamuka Baxtadze iki ölkə arasında münasibətlərin sürətlə inkişaf etdiyini vurğulayıb: “Gürcüstan və Azərbaycan strateji tərəfdaşdır və bu, çox böyük nailiyyətdir. Bizim üçün xalqlar arasında münasibətlər çox önəmlidir. Bizim üçün, eyni zamanda, mehriban qonşuluq, dost və qardaşlıq əlaqələri çox vacibdir. Bizim ecdadlarımız əlaqələrimizin təməlini çox gözəl qoyublar və bu əlaqələr bunun əsasında artıq sürətlə inkişaf edir. Bizim birlikdə həyata keçirdiyimiz regional layihələr beynəlxalq əməkdaşlıq və region üçün həqiqətən çox faydalıdır. Bizim regional əməkdaşlıq çərçivəsində nəqliyyat, energetika və digər sahələrdə böyük uğurlarımız var. Əlbəttə, potensialımız böyükdür və ümid edirəm ki, ikitərəfli əlaqələr nəticəsində və ikitərəfli layihələr həyata keçirməklə bu potensialı biz daha da yaxşı inkişaf etdirə bilərik. Bizim ölkələr arasında ticarət dövriyyəsi daha da artmaqdadır. Bu il bu, ola bilsin milyard dollara çatsın, lakin bizim potensialımızın tam istifadəsi demək deyil, daha çox potensialımız mövcuddur. Əminəm ki, ikitərəfli əməkdaşlıq nəticəsində gələn iki il ərzində biz bunu 50-60 faizə qədər artırmağa bilərik. Sevindirici haldır ki, eyni zamanda, digər sahələrdə, o cümlədən mədəniyyət, incəsənət, idman sahələrində də əməkdaşlığımız səmərəlidir. Sevindirici haldır ki, Azərbaycan turistləri və investorlar Gürcüstanda özlerini çox rahat hiss edirlər. Əminəm ki, biz birgə söyləyimiz nəticəsində daha çox böyük məqsədlərimizə nail ola bilərik.”

Sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əli-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin avqustun 30-da ölkəmizə səfərə gələn Gürcüstanın Baş naziri Mamuka Baxtadze ilə görüşü olub. AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Gürcüstanın Baş naziri Mamuka Baxtadzeni qarşılayıb. Azərbaycanın Prezidenti və Gürcüstanın Baş naziri görüşdə çixış ediblər.

Gürcüstanın Baş nazirini Azərbaycanda səmimiyyətlə salamlayan Prezident İlham Əliyev, Mamuka Baxtadzeni Baş nazir vəzifəsinə təyin olunması münasibətilə təbrik edib, bu məsuliyyətli vəzifədə ona yeni uğurlar arzulayıb. Dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, Gürcüstan hökumətinin başçısı təyin olunmasından qısa müddət sonra Mamuka Baxtadzenin Azərbaycana səfər etməsi Azərbaycan-Gürcüstan əlaqələrinin çox yüksək səviyyədə olduğunu bir daha göstərir.

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, əsrlər boyu xalqlarımız dostluq, mehriban qonşuluq şəraitində yaşayıblar: “Bu gün iki müstəqil dövlət arasındakı əlaqələr möhkəm təməl üzərində qurulub. Gürcüstan və Azərbaycan birlikdə bir çox önəmli layihələri icra edib. Biz dünyanın enerji xəritəsini birgə səylərlə dəyişdirdik. Nəqliyyat istiqamətində birgə həyata keçirdiyimiz layihələr Avrasiya qitəsi üçün böyük önəm daşıyır. Bütün bu layihələrin icrasında həm Gürcüstan, həm Azərbaycan, həm Türkiyə tərəfi fəal əməkdaşlıq edir. Hesab edirəm ki, indiki dövrdə biz ticarət dövriyyəsinin artırılması ilə bağlı əlavə səylər göstərməliyik. Mən bilirəm ki, Gürcüstanda çox gözəl investisiya iqlimi mövcuddur. Biz çox şadiq ki, Azərbaycan uzun illərdir Gürcüstanı xarici sərmayə qoyan ölkələr arasında birinci yerdədir. Biz bu gün bir çox məsələləri müzakirə edəcəyik, o cümlədən regional əməkdaşlıq məsələlərini.”

Azərbaycanda səfərdə olmaqdan məm-

nunluğunu bildiren Gürcüstanın Baş naziri Mamuka Baxtadze “Gürcüstan Dəmir Yolları” Şəhmdar Cəmiyyətinin sədri kimi dəfə-

lərlə Bakıda olduğunu xatırladaraq, paytaxtımızda gedən sürətli inkişaf proseslərinin onda dərin təəssürat hissi oyatdığını deyib

yev və Gürcüstanın Baş naziri Mamuka Baxtadze işi nahar ediblər.

“Çin Azərbaycan üçün etibarlı tərəfdaş və dost ölkədir”

Prezident İlham Əliyev Çinin nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 30-da Xarici Ölkələrlə Dostluq üzrə Çin Xalq Assosiasiyasının sədri xanım Li Syaolinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı Çinin Azərbaycan üçün etibarlı tərəfdaş və dost ölkə olduğunu vurğulayaraq, özünün Çin Xalq Respublikasına rəsmi səfəri və ölkə rəhbərliyi ilə görüşlərini məmnunluqla xatırladı. Prezident İlham Əliyev həmin səfərdən keçən dövr ərzində ikitərəfli münasibətlərimizin bütün istiqamətlərdə daha da inkişaf etdiyini, Çinin yüksək səviyyəli nümayəndə heyətlərinin Azərbaycana səfər etdiklərini vurğuladı. Dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, bu dövr ərzində siyasi və iqtisadi əlaqələrimiz daha da möhkəmlənib. Prezident İlham Əliyev xanım Li Syaolinin Azərbaycana səfərinin maraqlı və səmərəli keçəcəyinə, ölkələrimiz arasında əlaqələrin daha da genişlənməsi işinə xidmət edəcəyinə əminliyini bildirdi.

Xarici Ölkələrlə Dostluq üzrə Çin Xalq Assosiasiyasının sədri xanım Li Syaolin Azərbaycana ilk dəfə səfər etdiyini deyərək, Prezident İlham Əliyevlə görüşməsindən böyük şərəf hissi duyduğunu vurğuladı. O bildirdi ki, Bakıya gəldikləri qısa müddət ərzində paytaxtda gördüyü inkişaf prosesləri nümayəndə heyətinin üzvlərinə dərin təəssürat bağışlayıb. Xanım Li Syaolin rəhbərlik etdiyi qurum haqqında dövlətimizin başçısına məlumat verdi. O, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın inkişaf etdiyini və bunun hər yerdə

hiss olunduğunu qeyd etdi. Qonaq Heydər Əliyev Fondu ilə birgə fəaliyyəti haqqında məlumat verdi, maraqlı layihələrin həyata

keçirilməsi ilə bağlı imkanların mövcud olduğunu dedi.

Söhbət zamanı iqtisadi, humanitar sa-

hələrdə əməkdaşlıq barədə danışıldı, çinli turistlərin Azərbaycana böyük maraq göstərdikləri qeyd olundu.

“Azərbaycan-Gürcüstan əlaqələri çox yüksək səviyyədədir”

Baş nazir Novruz Məmmədov Gürcüstanın Baş naziri Mamuka Baxtadze ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Novruz Məmmədov avqustun 30-da ölkəmizə səfərə gələn Gürcüstanın Baş naziri Mamuka Baxtadze ilə görüşüb. AZƏRTAC xəbər verir ki, əvvəlcə Azərbaycanın və Gürcüstanın Baş nazirlərinin təkbətək görüşü keçirilib. Sonra Baş nazir Novruz Məmmədovun və Baş nazir Mamuka Baxtadzenin nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə görüşü olub.

Azərbaycanın Baş naziri Novruz Məmmədov Mamuka Baxtadzeni Gürcüstanın Baş naziri vəzifəsinə təyin olunması münasibətilə təbrik etdi, ona fəaliyyətində uğurlar arzuladı. Azərbaycan-Gürcüstan əlaqələrinin bütün sahələrdə inkişaf etdiyini bildiren Novruz Məmmədov qeyd edib ki, Gürcüstanın Baş naziri təyin olunmasından qısa müddət sonra Mamuka Baxtadzenin Azərbaycana səfər etməsi dost ölkələrimiz arasındakı münasibətlərin çox yüksək səviyyədə olduğunu göstəricisidir.

Baş nazir Novruz Məmmədov Azərbaycanın Gürcüstan ilə əlaqələrə xüsusi önəm verdiyini vurğulayaraq deyib: “Ölkələrimiz arasındakı dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrini daha da genişləndirmək qarşımızda duran əsas vəzifədir. Hesab edirəm ki, Sizin bu səfəriniz Azərbaycan-Gürcüstan münasibətlərinin bütün sahələrdə daha da möh-

kəmləndirilməsində mühüm rol oynayacaq”.

Novruz Məmmədov Azərbaycan-Gürcüstan strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin və ölkələrimizin iştirakı ilə reallaşdırılan strateji layihələrin regionun inkişafında və bölgədə sabitliyin təmin olunmasında mühüm rol oynadığını vurğulayıb.

Ermenistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi barədə danışan Baş nazir Novruz Məmmədov bildirib ki, münaqişə beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında, ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmalıdır. Bu, Azərbaycanın prinsiplial mövqeyidir.

Gürcüstanın Baş naziri Mamu-

ka Baxtadze də öz növbəsində, Novruz Məmmədovu Azərbaycanın Baş naziri təyin olunması münasibətilə təbrik edib, ona fəaliyyətində uğurlar arzulayıb. “Gürcüstan Dəmir Yolları” Səhmdar Cəmiyyətinin sədri vəzifəsində Azərbaycanda dəfələrlə olduğunu xatırladan Mamuka Baxtadze Gürcüstanın Baş naziri kimi Bakıya səfər etməsindən qürur hissi keçirdiyini qeyd edərək deyib: “Hər səfərimdə Bakının daha da gözəlləşdiyinin şahidi olaram. Azərbaycanın uğurları bizi çox sevindirir”.

Gürcüstanın Baş naziri səfər çərçivəsində bir sıra görüşlər keçirdiyini, səmərəli müzakirələrin aparıldığını diqqətə çatdıraraq bildirib ki, Azərbaycan və Gürcüstan strateji tərəfdaşdırlar, iki ölkə arasında möhkəm və tarixi köklərə əsaslanan dostluq münasibətləri mövcuddur. Bu əlaqələri daha da genişləndirmək üçün yaxşı imkanlar var. Söhbət zamanı kənd təsərrüfatı, turizm, sərmayə qoyuluşu, həmçinin idman, təhsil sahələrində əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri, qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə olundu.

31 avqust 2018-ci il

Dövlət proqramlarının əsas məqsədləri aqrar sektorun uğurlu təminatçısıdır

İlham Əliyev: "Biz dünya miqyasında kənd təsərrüfatı məhsullarını ixrac edən önəmli ölkəyə çevriləcəyik"

Bu gün ölkədə həyata keçirilən regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarının əsas məqsədlərindən biri də aqrar sektorda yüksək nəticələrə nail olmaqdır. Qeyd etmək lazımdır ki, ölkəmizin regionlarının sosial-iqtisadi inkişafına dair indiyədək qəbul edilən 2004-2008-ci il, 2009-2013-cü illəri əhatə edən və 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramları son 15 il ərzində böyük uğurlu yol keçib. Həyata keçirilən dövlət proqramları regionlarda sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsində, yeni müəssisələrin və iş yerlərinin yaranmasında, irimiqyaslı infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsində, kommunal xidmətlərin səviyyəsinin yüksəldilməsində, əhalinin rifah halının daha da yaxşılaşdırılmasında və yoxsulluq səviyyəsinin aşağı düşməsinə müstəsna rol oynayır.

Güclü iqtisadiyyat düşünülmüş siyasətin nəticəsidir

Bu gün aqrar siyasət və ərzaq təhlükəsizliyi proqramı nəticəsində son illər regionlarda iri quşçuluq, heyvandarlıq, taxılçılıq, üzümçülük təsərrüfatları, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı, tədarükü, saxlanması, emalı və satışı kompleksləri yaradılıb, bir sıra ərzaq məhsulları üzrə daxili istehsal artıb. Regionlarda inşa edilən və ya əsaslı təmir olunan yüzlərlə su anbarı, hidroqovşaqlar, kanallar, drenaj şəbəkələri, subartezian quyuları aqrar sektorun, sahibkarlığın inkişafını sürətləndirib, yeni torpaqların dövriyyəyə cəlb edilməsinə, içməli su və enerji təchizatının daha da yaxşılaşmasına imkan yaradıb.

Onu da vurğulamaq lazımdır ki, dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin 2015-ci il 12 yanvar tarixli Sərəncamı ilə bu ilin Azərbaycan Respublikasında "Kənd Təsərrüfatı İli" elan edilməsi də ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyinin tam təmin olunmasını sürətləndirir, qarşıya qoyulan vəzifələrin uğurla icrasına əlverişli şərait yaradır.

Məhz bu baxımdan, bir vaxtlar tamamilə unudulmuş pambıqçılıq, tütünçülük, baramaçılıq, fındıqçılıq və ölkəyə daha çox valyuta gətirən kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının artırılması istiqamətində böyük canlanma yaranıb. Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə regionlar-

da keçirilən respublika müşavirələri bu sahələrdə ciddi dönüş yaradıb. Bütövlükdə isə, regionların inkişafı strategiyasının uğurla həyata keçirilməsi, nəinki bölgələrin, eləcə də, ümumilikdə, ölkənin inkişafında dönüş nöqtəsi olmuş, bütün regionlarda quruculuq işləri vüsət almış, Azərbaycanın istənilən bölgəsində yaşayan vətəndaşlar bu strategiyanın nəticələrini öz gündəlik həyatında hiss etməyə başlamışlar.

Bu, real faktdır ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proq-

ramlarının uğurla həyata keçirilməsi nəinki bölgələrin, eləcə də, ümumilikdə, ölkənin inkişafında bir dönüş nöqtəsi olmuş, aparılmış möhtəşəm quruculuq və abadlıq işləri bütün şəhər, rayon və kəndlərin simasını tanınmaz dərəcədə dəyişilərək, regionlarda əhalinin həyat səviyyəsinin daha da yaxşılaşmasına böyük töhfə vermişdir. Son on beş ildə dayanıqlı və davamlı iqtisadi inkişafa nail olan, regionun siyasi, iqtisadi və mədəni mərkəzinə çevrilən ölkəmiz bu gün müəyyən edilmiş hədəflərə doğru

inamla irəliləyir. Son on beş il ərzində Azərbaycan dünyada ən sürətli tempi ilə inkişaf etməkdədir.

Əlbəttə ki, əldən olunan bu uğurlar güclü iqtisadiyyat, düşünülmüş siyasətin nəticəsidir ki, Azərbaycanda yoxsulluq 5 faizdən aşağıdır. Ölkə Prezidenti çıxışlarında da dəfələrlə vurğulayıb ki, əldə olunan uğurlar görülən işlərin nəticəsidir: "Bizim gördüyümüz işlərin nəticələri bax, budur. Bu rəqəmlər özlüyündə bizim uğurlu inkişafımızı təsdiq edir".

"Azərbaycan Respublikası re-

gionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasının dördüncü ilinin yekunlarına həsr olunan konfransda Prezident, ərzaq təhlükəsizliyi məsələsinə toxunaraq, bildirdi ki, bu məsələ diqqət mərkəzində olmalıdır: "Hazırda 28 rayonda 43 aqroparkın yaradılması nəzərdə tutulur ki, onlardan bir neçəsi, artıq fəaliyyətə başlayıb. 27-si bitkiçilik, 16-sı heyvandarlıq üzrə aqroparklardır. Bu aqroparklar nəticəsində ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı əsas məsələlər həll ediləcəkdir. Belə ki, bunlarda ət, quş əti, süd, yem, buğda, arpa, soya istehsalı da nəzərdə tutulur. Aqroparklara 183 min hektar torpaq ayrılıb".

Dövlət başçısı regionlara səfərləri zamanı çıxışlarında ölkəmizdə bütün istiqamətlər üzrə sürətli inkişaf getdiyini bildirərək vurğulayıb ki, Azərbaycan beynəlxalq arenada çox ləyaqətli ölkə kimi tanınır: "Ölkəmizin bütün regionlarında sürətli inkişaf gedir. Beləliklə, ölkəmizin bu günü və gələcəyi üçün heç bir problem görmürəm, heç bir risk, təhlükə yoxdur. Azərbaycan çox təhlükəsiz ölkədir, əhalimiz sülh, əmin-amanlıq şəraitində yaşayır və gələcək inkişaf üçün də yaxşı perspektivlər var".

Göründüyü kimi, regionların inkişafına göstərilən qayğı və diqqət, bütövlükdə, Azərbaycanın davamlı inkişafını təmin edir, ölkəmizi daha da gücləndirir, onun beynəlxalq nüfuzunu getdikcə artırır.

RƏFİQƏ KAMALQIZI

Vətəndaşların və nəqliyyat vasitələrinin dövlət sərhədindən buraxılışı vəziyyəti yoxlanılıb

Avqustun 30-da Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) rəisi, general-polkovnik Elçin Quliyev və Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri, gömrük xidməti general-leytenantı Səfər Mehdiyev "Astara" dövlət sərhədindən buraxılış məntəqəsində şəxslərin və nəqliyyat vasitələrinin dövlət sərhədindən buraxılışı vəziyyətini yoxlayıblar.

DSX-nin mətbuat mərkəzindən AZƏRTAC-a bildirlər ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin dövlət sərhədindən buraxılış məntəqələrində sərhəd və gömrük rəsmiləşdirilməsinin sadələşdirilməsi barədə verdiyi tapşırıqların icra vəziyyəti və bu istiqamətdə görülmüş tədbirlərin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi məqsədilə dövlət sərhədindən keçən şəxslərlə söhbətlər edilib, şəxslərin və nəqliyyat vasitələrinin rəsmiləşdirilməsinə daha az vaxt sərf edilməsi imkanları müzakirə olunub.

Bu məqsədlə general-polkovnik Elçin Quliyev və gömrük xidməti general-leytenantı Səfər Mehdiyevin rəhbərliyi ilə keçirilmiş xidməti müşavirədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ölkəmizin turizm imkanlarının genişləndirilməsi, biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi və dövlət qurumları tərəfindən Azərbaycan vətəndaşlarının mənafələrinin qorunması ilə bağlı tapşırıq və göstərişlərinin icrası üzrə hər iki qurumun üzərinə düşən vəzifələrlə bağlı geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Cari il mayın 10-dan etibarən sutkalıq fasiləsiz rejimdə fəaliyyət göstərən "Astara" dövlət sərhədindən buraxılış məntəqəsindəki mövcud vəziyyət, Dövlət Sərhəd Xidmətinin və Dövlət Gömrük Komitəsinin yerli bölmələrinin qarşılıqlı fəaliyyətinin tənzimlənməsi məsələləri müzakirə edilib və vəzifəli şəxslərin məruzələri dinlənilib.

Son zamanlar sərnəşin və yükdaşımalarda həcmnin əhəmiyyətli dərəcədə artması baxımından sərhəd təhlükəsizliyinin təminatı tədbirlərinin gücləndirilməsi ilə yanaşı, sərhədkeçmə məsələlərinin daha da təkmilləşdirilməsi, o cümlədən dövlət sərhədindən keçən şəxslər, nəqliyyat vasitələri və yüklər üzərində sərhəd və gömrük nəzarətinin sürətləndirilməsi və daha səmərəli təşkilinə dair konkret tapşırıqlar verilib.

Bakı əhalisinin sayı 2,3 milyon nəfərə çatır

İlin əvvəlindən Bakı şəhərinin əhalisinin sayı 7,1 min nəfər artaraq iyul ayının 1-nə 2 milyon 269,7 min nəfərə çatıb. Bakı Şəhər Statistika İdarəsindən AZƏRTAC-a bildirlər ki, əhalinin 49,8 faizini kişilər, 50,2 faizini qadınlar təşkil edir. Əhalinin bir kvadratkilometrə düşən sayı 1060 nəfər olub.

Cari ilin yanvar-iyun ayları ərzində Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən Bakı şəhərində 14 min 570 doğulan körpə qeydə alınıb və bu göstərici əhalinin hər 1000 nəfərinə 13 doğuş təşkil edib. Doğulan körpələrin 156 nəfəri əkiz, 2-si üçəmdir. Yeni doğulan körpələr arasında qızların xüsusi çəkisi 47,5 faizdir və hazırda hər 100 doğulan qıza 110 oğlan düşür.

Bu ilin birinci yarısında Bakıda 6 min 808 ölüm halı qeydə alınıb və əhalinin hər 1000 nəfərinə ölüm səviyyəsi 6,1 olub. Yanvar-iyun ayları ərzində qeydiyyat şöbələri tərəfindən 6 min 960 nikah və 2 min 374 boşanma halları qeydə alınıb və əhalinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı 6-dan 6,2-yə yüksəlib, boşanmaların sayı isə 2,2-dən 2,1-ə qədər enib.

Azərbaycan ərazisinə qanunsuz keçərək hüquqazidd əməllər törədən Den Bilzeryan barəsində cinayət işi başlanılıb

Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğu tərəfindən aparılmış araşdırmalarla xarici ölkə vətəndaşı Den Bilzeryanın 2018-ci il avqustun 28-də Ermənistan və Azərbaycan Respublikasının işğal olunmuş ərazilərində olan şəxslərlə cinayət əlaqəsinə girib müştəkkil dəstə tərkibində birləşərək "Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədi haqqında" Qanunun və Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsinin tələblərinə zidd olaraq Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq səviyyədə tanınmış dövlət sərhədini müəyyən edilmiş sənədlər olmadan və dövlət sərhədinin nəzarət-buraxılış məntəqələrindən kənarda, yəni, Ermənistan ərazisindən qanunsuz keçərək Xankəndi şəhəri və işğal altında olan digər yaşayış məntəqələrinə gəlməsində, həmçinin "Dağlıq Qarabağ Respublikası" adı altında yaradılmış qanunsuz rejimin beynəlxalq sə-

viyyədə təbliğ edilməsi məqsədilə işğal olunmuş ərazilərdə qanunsuz olaraq əldə etdiyi qumbaraatan, tüfəng və digər odlu silahlardan nümayişkarənə atəşlər açmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilmişdir.

Bu barədə AZƏRTAC-a Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Həmin fakta görə Baş Prokurorluğun ağır cinayətlərə dair işlər üzrə istintaq idarəsində Cinayət Məcəlləsinin 228.3-cü (müştəkkil dəstə tərəfindən qanunsuz olaraq odlu silah, onun komplekt hissələrini, dö-

Bakıda Azərbaycan və Gürcüstan xarici işlər nazirlərinin görüşü olub

Xarici işlər naziri Elmar Məmmədya-rov Gürcüstan Baş naziri Mamuka Baxtadzeni Azərbaycana səfərində müşayiət edən bu ölkənin xarici işlər naziri David Zalkaniani ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirlər ki, nazirlər iki qonşu ölkə arasında məhrub qonşuluq şəraitində inkişaf etdirilən qarşılıqlı faydalı strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin bütün bölgə üçün tərəqqinin vacib amili olduğunu məmnuniyyətlə qeyd ediblər. Tərəflər enerji sahəsində global əhəmiyyət daşıyan Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft boru kəməri və Cənub Qaz Dəhlizi, Bakı-Tbilisi-Qars demiryolu xətti, habelə iki ölkənin iştirak etdiyi digər regional əməkdaşlıq layihələrinin Cənubi Qafqazda iqtisadi inkişafın əsaslarını təmin etməklə yanaşı, sabitlik və təhlükəsizliyin bərqərar olunmasına da xidmət etdiyini vurğulayıblar.

Nazirlər Azərbaycan ilə Gürcüstan arasında dövlət və hökumət başçıları səviyyəsində daimi əsasda davam etdirilən siyasi dialoqun müstəsna rolunu önə çəkiblər. Ölkələrimiz arasındakı ikitərəfli əlaqələri tamamlayaraq onun keyfiyyətə yeni müstəvidə inkişafına şərait yaradan Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə üçtərəfli əməkdaşlıq formatını qeyd ediblər.

Aparılan fikir mübadiləsi zamanı Azərbaycanın və Gürcüstanın müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlığının perspektivləri müzakirə olunub və bu istiqamətdə birgə səylərin davam etdirilməsinə dair razılıq ifadə edilib. Görüş əsnasında ikitərəfli və çoxtərəfli gündəliyə aid məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

İran, Türkiyə və Rusiya prezidentləri Təbrizdə görüşəcəklər

İran, Türkiyə və Rusiya prezidentləri sentyabrın 7-də İranın Təbriz şəhərində görüşəcəklər. Türkiyənin İrandakı səfiri Rza Hakan Təkin yerli mətbuata bildirib ki, prezidentlər Həsən Ruhani, Rəcəb Tayyib Ərdöğan və Vladimir Putin sentyabrın 7-də Təbrizdə görüşərək Suriya probleminin həlli məsələsini müzakirə edəcəklər. Xatırladaq ki, əvvəlcə görüşün Tehran şəhərində baş tutacağı bildirilmişdi. Lakin dövlətlər arasında aparılan məsləhətləşmədən sonra üç ölkə liderlərinin görüşünün Təbriz şəhərində keçirilməsi qərara alınıb.

Rza Pürməhəmmədi: Bakı Dövlət Universiteti ilə elmi əlaqələr Təbriz Universitetinin inkişafına böyük təkan verir

Bakı Dövlət Universiteti ilə elmi əlaqələrin qurulması və tələbə mübadiləsinin həyata keçirilməsi Təbriz Universitetinin inkişafına böyük təkan verir. Bu sözləri AZƏRTAC-a müsahibəsində Təbriz Universitetinin rektoru professor Rza Pürməhəmmədi deyib. Bildirib ki, əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafı, birgə tədbirlərin keçirilməsi tələbələrə bilik və bacarıqlarını artırır. Eyni zamanda, həm İranda, həm də Azərbaycanda gənc nəslin biri-birlərini yaxından tanımasına kömək göstərir.

R.Pürməhəmmədi qeyd edib ki, hər iki xalqın görkəmli elm və ədəbiyyat adamlarının yubileylərinin birgə qeyd edilməsi

xalqların yaxınlaşması üçün geniş imkan yaradır. Bakıda və Təbrizdə bir sıra geniş yubiley tədbirləri keçirilib. Bu tədbirlərdə hər iki ölkənin elm adamları və ictimaiyyətin görkəmli nümayəndələri çıxış edərək ətraflı məlumatlar veriblər. Belə tədbirləri davam etdirmək niyyətindəyik.

Təbriz Universitetinin rektoru Azərbaycanda təhsil sahəsinə dövlət tərəfindən yüksək diqqətin ayrıldığını və bunun gələcəkdə ölkənin bütün sahələrdəki həyatına müsbət təsir göstərəcəyini bildirib. Diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycanın inkişafı İranın elmi mühitində sevinclə qarşılanır. Bakıya hər səfərində bir yeniliyin şahidi olduğunu vurğulayan rektor Təbriz Universitetinin Bakı Dövlət Universiteti ilə sıx əməkdaşlığından fəxr etdiyini deyib. Rektor Təbriz Universitetinin 70 illik yubileyində iştirak etdiklərinə görə akademiklər Abel Məhərrəmov və İsa Həbibbəyliyə xüsusi təşəkkürünü də bildirib.

31 avqust 2018-ci il

Bakıda Türkiyənin Zəfər bayramı münasibətilə rəsmi qəbul təşkil edilib

Avqustun 30-da Türkiyənin Azərbaycanı səfirliyində qardaş ölkənin Zəfər bayramı münasibətilə rəsmi qəbul təşkil edilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, qəbul Azərbaycanın və Türkiyənin dövlət himnlərinin səsləndirilməsi ilə başlayıb.

Qəbulda Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov, Türkiyənin ölkəmizdəki səfiri Erkan

Özoral, səfirliyin və Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Azərbaycanı hərbi ittifaqının əməkdaşları, dövlət və hökumət nümayəndələri, Milli Məclisin deputatları, iş adamları, xarici ölkələrin Bakıdakı səfirləri və media təmsilçiləri iştirak ediblər.

Səfir Erkan Özoral Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın 30 avqust - Zəfər bayramı münasibətilə təbrik məktubunu oxuyub.

Diplomat türk xalqının və Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Mustafa Kamal Atatürkün rəhbərliyi ilə 1922-ci il avqustun 30-da tarixi zəfər qazandığını bildirib. Qeyd edilib ki, bu böyük zəfər türk millətinin sarsılmazlığının və möhkəm iradəsinin nümunəsidir. Bütün bunların nəticəsi olaraq bugünkü Türkiyə dövləti meydana gəlib. Ötən illər ərzində Türkiyənin bir çox sınaqlardan keçdiyini deyən səfir qardaş ölkənin hər cür çətinliklərin öhdəsindən gələ biləcək gücə malik olduğunu vurğulayıb.

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi ölkəyə külli miqdarda at əti idxalının qarşısını alıb

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (AQTA) "Tursan-İ" MMC-nin sifarişi əsasında Gürcüstanın "G&A Group" şirkəti tərəfindən Ukraynadan alınaraq beynəlxalq baytarlıq sertifikatı ilə Azərbaycana ixrac edilən 33991,15 kiloqram dondurulmuş mal ətinin ölkəyə idxalının qarşısını alıb.

AQTA-dan AZƏRTAC-a bildirilib ki, təhlükəsizlik göstəricilərinin yoxlanılması və ətin mənşəyinin təyin edilməsi məqsədilə mal əti adı ilə ölkəyə idxal olunan məhsuldan əvvəlcə qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq nümunələr götürülüb və Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutunun müvafiq laboratoriyasına göndərilib. Aparılan sınaq yoxlamanın nəticələrinə əsasən, təqdim edilmiş ət nümunələrinin at əti olduğu aşkar edilib. Bununla əlaqədar olaraq, agentlik tərəfindən həmin məhsulun ölkəyə idxalı dərhal dayandırılıb. "Bu istiqamətdə baytarlıq nəzarəti tədbirləri bundan sonra da ardıcıl surətdə davam etdiriləcək, qanuna zidd fəaliyyətlə məşğul olan fiziki və hüquqi şəxslər barəsində ciddi tədbirlər görülməkdir", - deyir Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi bildirir.

"JAMANAK": "Keçmiş korrupsionerlər geri dönürlər"

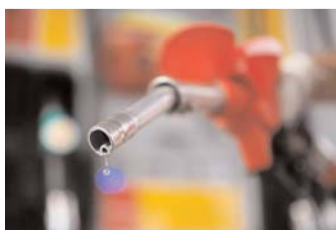

Ermənistanın "Jamanak" (Zaman-red.) qəzetinin yazdığına görə, daşınmaz əmlak üzrə dövlət kadastra yeni rəhbər təyin olunan Saqrət Petrosyan Vazgen Manukyanın kürəkənidir. SİA adıçəkilən mətbu orqana istinadən xəbər verir ki, S.Petrosyan kadrlar sistemində vaxtilə kadastra rəhbərlik

etmiş Yervand Zaxaryanın zamanında çalışmış şəxsləri geri qaytarmağa başlayıb. "Halbuki, həmin adamlar boğaza qədər korrupsiya və rüşvət içində batıblar", yazan "Jamanak" daha sonra qeyd edir: "Bəlli deyil ki, bu kimi kadrlar siyasəti hansı hədəflərə hesablanmış və bunu kadr açlığı ilə də qiymətləndirmək olar. Lakin məlum olan budur ki, keçmiş korrupsionerlər hətta yeni situasiyada belə, öz iş stillərini dəyişə bilməyəcəklər".

Bu il paytaxtda 700 min tonadək avtomobil benzini istehsal olunub

Bu ilin yanvar-iyul aylarında Bakıda 698,1 min ton avtomobil benzini istehsal edilib. Bakı Şəhər Statistika İdarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, yeddi ayda paytaxtda 1 milyon 169 min ton dizel yanacaq, 134,4 min ton neft-kimyə sənayesində istifadə üçün benzin, 348,9 min ton ağı neft, 138,8 min ton yanacaq mazutu, 47,1 min ton sürtkü yağları, 151,7 min ton neft koksu və 164,2 min ton neft bitumu istehsal olunub.

"Qeyri-hökumət təşkilatları və dini icmalar: birgə fəaliyyətin təşkili"

Bu mövzuda Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Prezident yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının birgə təşkilatçılığı ilə konfrans keçirilib

Dünən Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Prezident yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının birgə təşkilatçılığı ilə "Qeyri-hökumət təşkilatları və dini icmalar: birgə fəaliyyətin təşkili" mövzusunda konfrans keçirilib.

Konfransı giriş sözü ilə açan Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı bildirib ki, Azərbaycanda islam dəyərlərinin təbliğində dini maarifçiliyə geniş yer ayrılır: "Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasətdə milli-mənəvi dəyərlərin qorunması önəmli yerlərdən birini tutur. Bu dəyərləri qorumaq üçün dini maarifləndirməyə də xüsusi diqqət yetirilməlidir".

Tədbirdə çıxış edən Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının sədri, millət vəkili Azay Quliyev bildirib ki, gənclərin radikalizmdən uzaqlaşdırılması, onlara vətənpərvərlik və dövlətçilik hissəsinin aşılanması, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və gələcək nəsillərə çatdırılması istiqamətində vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə birgə müxtəlif layihələrin reallaşdırılması vacibdir: "Savad baxımından geri qalan şəxslər xurafata meyilli olurlar. Bundan istifadə edən qruplar onları hədəfə götürüb, risk qrupuna daxil edirlər. Dini radikalizm daha çox sosial şəbəkələr vasitəsilə yayılır. Dini radikalizmə qarşı mübarizə istiqamətində Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və digər qurumların iştirakı ilə Koordinasiya Şurası yaradılmalıdır".

Konfransda digər çıxış edənlər bildiriblər ki, Azərbaycanda islami dəyərlərin təbliğində dini maarifçiliyə geniş yer ayrılır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasətin tərkib hissəsində milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması önəmli yerlərdən birini tutur. Bu dəyərləri qorumaq üçün dini maarifləndirməyə də xüsusi diqqət yetirilməlidir.

GÜLYANƏ

Orta ixtisas təhsili müəssisələrinin boş qalan plan yerlərinə ixtisas seçimi sentyabrın 3-dək aparılacaq

Ümumi (9 illik) orta təhsil bazasında orta ixtisas təhsili müəssisələrinin boş qalan plan yerlərinə ixtisas seçimi sentyabrın 3-dək aparılacaq. Dövlət İmtahan Mərkəzindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, ixtisas seçmək hüququ olan abituriyent orta ixtisas təhsili müəssisələrinin dövlət hesabına və ödənişli əsaslarla olan 12-dək ixtisas kodunu seçib www.eservices.dim.gov.az/erizetex/ixtisas2 internet ünvanındakı "Abituriyentin elektron ixtisas seçimi ərizəsi"ni doldurmalı və təsdiqləməlidir.

Orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul olunub (I mərhələdə) qeydiyyatdan keçməyən abituriyentlər (1941 nəfər) də boş qalan plan yerlərinin müsabiqəsində iştirak edə bilərlər. Boş qalan ixtisasların siyahısı "Abituriyent" jurnalının xüsusi buraxılışında təqdim olunub. Qeyd olunan vaxtadək elektron ərizəsini təsdiqləməyən abituriyentlər müsabiqəyə buraxılmayacaqlar.

"Hraparak" qəzeti: "Koçaryanla Sarkisyan arasında bağlar yaradan əsas fiqur Qukasyandır"

Ermənistanda dərc edilən "Hraparak" qəzetinin yazdığına görə, bir nəfər hərbiçi bu yaxınlarda ölkənin ikinci prezidenti Robert Koçaryanın qəbul otağının qarşısında 4 saatlıq növbənin toplaşdığına şahid olduğunu deyib. SİA adıçəkilən media qurumuna istinadən xəbər verir ki, növbədə keçmiş rəhbər vəzifələrdə çalışmışlarla yanaşı, KİV rəhbərləri, hətta ziyalılar da olub. "Bizə daxil olan məlumatlara görə, son illərdə Serj Sarkisyanla Robert Koçaryan arasındakı gərginlik tədricən aradan qalxmaqdadır və keçmiş dostların ümumi maraqları onları bir-birinə yaxınlaşdırıb" yazan erməni nəşrinə görə, hər iki şəxs arasında bağlar yaradan əsas fiqur Arkadi Qukasyandır.

Xatırladaq ki, həm Robert Koçaryan, həm də Serj Sarkisyan meğz Qarabağ klanının aparıcı üzvləri olaraq, Ermənistanın idarəçiliyini əllərində saxlayıblar. 1997-2007-ci illərdə separatçı "DQR"ə rəhbərlik etmiş Arkadi Qukasyan da bu klanın üzvü olaraq, hər iki sabiq prezidenti bir araya gətirməyə çalışır. Belə ki, "məxməri inqilab" yolu ilə hakimiyyəti ələ keçirən Nikol Paşinyan hökuməti ilə separatçı "DQR" rəhbərliyi arasında münasibətlər kifayət qədər soyuyub. Erməni KİV-ləri isə iddia edirlər ki, Qarabağ klanı məhz bu amildən özəri üçün niçay olaraq istifadə edib, yenidən hakimiyyəti ələ keçirməyi planlaşdırırlar. Onu da qeyd edək ki, Ermənistanda növbədənkenar parlament seçkiləri keçiriləcək və həmin seçkilər ərəfəsində ölkədəki gərginliyin yenidən artacağı proqnozlaşdırılır.

Rövşən RƏSULOY

Azərbaycanda "ASAN xidmət" mərkəzlərinin sayı artır

Dövlət başçısının Sərəncamı ilə Şamaxı rayonunda "ASAN xidmət" Mərkəzinin layihələndirilməsi və tikintisinə 5 (beş) milyon manat ayrılıb

Dövlət başçısı tərəfindən Azərbaycanca ən qabaqcıl texnologiyaların tətbiq edilməsi, əhaliyə yüksək keyfiyyətli xidmətlərin göstərilməsi, cəmiyyətdə informasiya texnologiyalarından istifadəyə əlverişli şəraitin yaradılması üçün məqsədyönlü işlər, davamlı olaraq, həyata keçirilir. Dövlət qurumlarının fəaliyyətində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi istiqamətində əhəmiyyətli işlər görüldü, müvafiq hüquqi baza formalaşdırılıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "Dövlət orqanlarının elektron xidmətlər göstərməsinin təşkili sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" Fərmanı ölkəmizdə, nəinki elektron hökumətin inkişafı, həm də korrupsiyaya qarşı mübarizənin daha da gücləndirilməsində mühüm rol oynadı.

Əksər dövlət orqanlarında əhaliyə elektron xidmətlərin göstərilməsi təmin edilib. Bu xidmətlər bürokratik engəlləri və mümkün korrupsiya hallarını aradan qaldırır. 2012-ci ildən başlayaraq, bu sahədə daha mühüm islahata imza atıldı. Prezident yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi və onun tabeliyində olan "ASAN xidmət" mərkəzləri yaradıldı. Bu qurumun yaradılmasında məqsəd vətəndaşlara birbaşa xidmət göstərəcək "ASAN xidmət" mərkəzlərinin vahid şəkildə idarə edilməsi idi.

2012-ci il dekabrın 29-da, pilot layihə olaraq, Bakıda 1 saylı "ASAN xidmət" Mərkəzi fəaliyyətə başladı. 2013-cü il ərzində paytaxtın bir neçə rayonunda "ASAN xidmət" mərkəzləri istifadəyə verildi. Daha sonra bu proses regionları da əhatə etməyə başladı. Bu gün ölkəmizin müxtəlif məkanlarında bu mərkəzlər fəaliyyət göstərir. Miqyası günü-gündən genişlənən mərkəzlərin sayı artır. Vətəndaşların dövlət xidmətlərindən operativ istifadə etməsinə təmin etmək məqsədilə Sumqayıt, Gəncə, Sabirabad, Bərdə, Qəbələ, Masallı və Quba regional "ASAN xidmət" mərkəzlərinin fəaliyyətə başlaması nəticəsində, 1500 yeni iş yeri yaradılmışdır.

Eyni zamanda, "ASAN xidmət" səyyar şəkildə də vətəndaşlara xidmət göstərir. Azərbaycanın regionlarına səyyar təşkil olunan xidmətdən yüzlərlə insan yararlanır və dövlət tərəfindən yaradılan şəraitdən məmnun qalırlar. Bu onu göstərir ki, Azərbaycan uğurlu inkişaf modelinə malik dövlətdir.

Müasir dövrimizdə "ASAN xidmət"i dünyaya nümunə olan modeldir. Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi sahəsində həyata keçirdiyi islahatların tərkib hissəsi olan "ASAN xidmət" dövlət və özəl xidmətlərin vahid məkandan innovasiyaların tətbiqi ilə vətəndaşlara çatdırılması sahəsində uğurlara səbəb olub. Milyonlarla insanın müraciət etdiyi bu xidmət bürokratiyasız, korrupsiyasız, rahat və mədəni şəkildə gözəl xidmətlər həyata keçirir. Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyev vətəndaşların rahatlığını

təmin edən mərkəz haqqında belə deyib: "ASAN xidmət", doğrudan da, ictimai xidmətlər, ümumiyyətlə, ictimai əlaqələr sahəsində bir inqilab olub. Bu gün dünyanın aparıcı maliyyə qurumları bizim təcrübəmizi çox yüksək qiymətləndirir və tövsiyə edirlər ki, bu təcrübə başqa ölkələrdə də tətbiq olunsun. Azərbaycan indi intellektual məhsulları həm yaradır, həm də ixrac edir. Bu, doğrudan da, çox böyük hadisədir". Bu modeldən dünya ölkələri bəhrələnir. Dövlət xidmətlərinin səmərəliliyinin artırılması hazırda bir çox ölkələr üçün önəmli çağırışlardan biri olduğundan, tərəfdaş ölkələrlə "ASAN xidmət" modelinin tətbiqi, təcrübələrin paylaşmağı istiqamətində fəal əməkdaşlıq aparılır. Beynəlxalq qabaqcıl təcrübə kimi, "ASAN xidmət" modeli Afrika ölkələri üçün təqdim olunub. Artıq Əfqanıstanda eyniadlı qurum təsis edilib.

Göründüyü kimi, bu gün Azərbaycan dünyaya inteqrasiya edir, öz məhsullarını dünya bazarına çıxarır, modern, yenilikçi ölkə olaraq, dünyanın qabaqcıl ölkələri ilə əməkdaşlığa üstünlük verir. Əvvəllər yeni texnologiyalar, yeniliklər xaricdən Azərbaycana gətirildiyi halda, müasir dünyamızda Azərbaycan bu yeniliklərlə dünyanı təəccübləndirir. İnkişaf etmiş ölkələr intellektual məhsulun sahibi kimi çıxış edirdilərsə də, bu gün Azərbaycanda intellektual məhsulu yaradılıb. Cənab İlham Əliyev "ASAN xidmət"i xalqımızın intellektual səviyyəsinin, Azərbaycanın inamlı inkişafının göstəricisi kimi dəyərləndirir.

Bu günlərdə dövlət başçısı Prezident Cənab İlham Əliyev "Şamaxı rayonunda "ASAN xidmət" Mərkəzinin layihələndirilməsi və tikintisi haqqında" Sərəncam imzalayıb. Sərəncama

əsasən, Şamaxı rayonunda "ASAN xidmət" Mərkəzinin layihələndirilməsi və tikintisi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 22 yanvar tarixli 3593 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü"nün 1.52.4-cü yarımbəndində göstərilmiş məbləğin 5 (beş) milyon manatı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinə ayrılıb.

Bu gün Azərbaycanda görülən hər iş, aparılan islahatlar, reallaşan layihələr insanların sosial məişətinin və həyatın firəvanlığına yönəlib. Buna Azərbaycanın, bütövlükdə, inkişafı imkan verir. "Ölkəmiz müasirləşir, inkişaf edir. "ASAN xidmət" in fəaliyyətə başlaması bizim niyyətimizi göstərir. Biz istəyirik ki, insanlar rahat yaşasınlar, ən gözəl xidmətlərə malik olsunlar", - deyən Cənab İlham Əliyev korrupsiyaya, rüşvətçorluğa qarşı mübarizədə də "ASAN xidmət" in çox mühüm rol oynadığını vurğulayıb. Eyni zamanda, bu mərkəzdə yeni texnologiyalar və innovasiyalar tətbiq olunur. Bu, innovasiya, yeni fikrin və yeni yanaşmanın yaranması Azərbaycanın inkişafının göstəricisidir.

Bu gün "ASAN xidmət" Mərkəzində vətəndaşların rahatlığı, şəffafıq təmin edilir, "bir pəncərə" prinsipi tətbiq olunur. Əlbəttə ki, bu dövlət qulluqçusu-vətəndaş münasibətlərində yeni düşüncə tərzinin "dövlət qulluqçusunun vəzifəsi vətəndaşın hüququnu təmin etməkdir" yanaşmasının formalaşdırılmasına da müsbət təsirini göstərir.

Zümrüd BAYRAMOVA

CƏMO BƏYİN
YAL(T)AQLIĞI

RÖVŞƏN

rovsen.rasulov@mail.ru

Azərbaycan xalqının milli azadlıq hərəkatı dövründə yaranmış AXC (Azərbaycan Xalq Cəbhəsi) ölkəmiz müstəqillik əldə etdikdən sonra partiya çevrilərək, AXCP adı altında siyasi təşkilat kimi fəaliyyətini davam etdirir. Ümumiyyətlə, o zamanlardan başlayaraq, ardarda yaranan siyasi partiyalar ölkədə cərəyan edən hadisələrin ab-havasına qoşulmağa başladılar.

Lakin məsələ bunda deyil. Daha doğrusu, məsələ ondadır ki, milli azadlıq hərəkatının adını özünü küleşdirənlər zaman-zaman bu hərəkat üzərində simulyasiyalara yol verərək, bunu şəxsləri fonunda, özünü reklam etməyə çalışırlar. AXCP sədri Əli Kərimli bir tərəfdən, AXCP-nin dərəcəsi kimi fəaliyyət göstərən "Milli Şura"nın sədri, Cəmo "bəy" kimi tanınan Cəmil Həsənli də bir tərəfdən, az qala, AXCP-nin, yeni milli azadlıq hərəkatının yaranmasını öz adlarına çıxarmağa cəhdlər göstərirlər. Halbuki hərəkat dövründə kimlərin hansı üsullarla "parlamaları" da çoxlarının xatirində qalmaqdadır. Lakin burada sözügedən məqsəd bəllidir - AXCP-nin mərhum lideri Əbülfəz Elçibəyin adından öz səmərələri, reklamları və təbliğatlarında sui-istifadə etmələri üçün...

Guya bunlar, həqiqətən də, "Xalq Cəbhəsi" adını "əziz", "məhtərəm" tutaraq, onun yolunda "ölməyə" hazır olduqlarını göstərirlər. Təbii ki, nə Ə.Kərimlinin, nə də C.Həsənlinin bu yolda "ölmək" şansları yoxdur. Ona görə yoxdur ki, maraqları şəxsi mənafeələr üzərində qurulub, ideologiya əsasında deyil. Əgər bu gün kimsə deyir ki, bu adamların milli azadlıq hərəkatının - AXCP-nin qurulmasında heç bir rolları olmayıb, demək, bu, doğrudur. Əslində, AXCP-nin parçalanmasından və sonradan AXCP-yə çevrilməsindən sonra Ə.Kərimli başda olmaqla, elə C.Həsənlinin özü də "Yurd" qruplaşması daxilində həmin təşkilatı içdən parçalamağa başladılar. Daha dəqiq desək, Əbülfəz Elçibəyin oradan uzaqlaşdırılması yönündə planlar qurmağa başladılar. Məhz indi bunların belə cah-cəlalı, bəhbəşədaları altında "AXC" deyib, "səcdəyə" getmələri, həqiqətən də, ikiüzlülüyün, əqidəsizliyin və ləyaqətsizliyin bariz göstəricisidir. Cəmo "bəy" Əbülfəz Elçibəyi "lider" adlandırır, az qala, cəbhəçiliyi siyasət "Allahı" olduğunu dilə gətirir, ancaq o biri tərəfdən də, unudur ki, bu günün özündə də mərhum Əbülfəz Elçibəyin müəmmalı ölümü ilə bağlı istintaq gedir və hazırda yalmandığı Ə.Kərimli onun ölümündə əsas şübhəli şəxs kimi qalmaqdadır!

Daha bir məsələ isə, Cəmonun özünün də etiraf etdiyi kimi, 2005-ci ilin sonlarına qədər AXCP-nin üzvü olduğunu deməkdir. Guya o, həyatının ən yaxşı illərini də AXCP-də keçirib, hətta "milli", "mədəni" bioqrafiyasında cəbhənin xüsusi rolunu-filanı da varıymış. Bu zaman sual yaranır ki, əcəba, əgər Cəmil Həsənli AXCP-də olarkən, ömrünün ən yaxşı illəri orada keçərkən, nəyə görə və hansı səbəbdən, həmin təşkilat sıralarını tərk etdi? Hansı səbəbdən, "ömrünün ən yaxşı vaxtlarından" imtina edib, oradan uzaqlaşdı? İtmi aşırıdı, pişikmi miyoldamaq əvəzinə, xoruz kimi banladı? Xeyr, bu sualın cavabı MANDATDIR! Deputatlıq mandati... Bir mandatla görə cəbhə sıralarına, Ə.Kərimliyə, eləcə də, reklam kimi istifadə etdiyi Əbülfəz Elçibəy ideologiyasına TÜRÜRƏRƏK, parlamentin iclaslarına qatılan Cəmo "bəy" sübut etdi ki, o, ƏQİDƏSİZ birisidir və ondan heç vaxt milli və siyasi etalon ola bilməz. Əlbəttə ki, bunun da bir sübutu var.

Sübutu isə budur ki, indi də həmin Cəmil Həsənli 2010-cu ildə deputat seçilmədiyinə görə, arxasını çevirib, AXCP-yə sarı cumub. Daha öncələr də, dediyimiz kimi, təcürdüyü qazana baş vuraraq, təcürdüklerini yalamağa başlayıb. Bir sözlə, siyasi YAL (T) AQLIĞINI aşkar və bariz şəkildə göstərib. Bax beləcə, növbəti dəfə Cəmo bəyin "kimliyi" sübuta yetirilib.

P.S. Baxarsınız, Cəmo anıdan, Allah eləməmiş deputat-zad seçilsə yenidən təcürəçək AXCP-yə və gedib oturacaq parlamentdə nəuzibillah! Sonra da gəlib kəsdirəcəək redaksiyamızın qapısını ki, AXCP-nin, Əli Kərimlinin ölkə üçün nə qədər zərərli olduğu barədə açıqlamalar versin. Ruslar demişkən, "kak v stariye vremena"...

Koçaryan - Paşinyan qarşıdurması dərinləşdi

Qızıışan siyasi mübarizə Ermənistanın məhvinə səbəb olacaq

Küçə "demokrati", Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan hakimiyyətə gəldiyi 4 aya yaxın müddətdə problemlər mənəşində boğulan işğalçı ölkədə yeni siyasi meydan formalaşmaqdadır. Belə ki, bütün siyasi oyunçular, o cümlədən, xüsusilə, Paşinyan seçkilərə hazırlıq görür. Belə ki, Paşinyan öz mövqelərini qoruyub-saxlamağa çalışmaq üçün müxtəlif piar addımlar atır və mitinqlər keçirir. Əsas hədəfi meydanı yenə öz təsiri altında saxlamaq və beləliklə, daxili siyasi iştirakçıların daha çox rəğbətini qazanmaqdır. Təəssüf ki, onun bu hədəflərinə nə dərəcədə çata biləcəyi sual altındadır. Çünki Rusiya Ermənistanında seçkilərə müdaxilə edə və Paşinyana rəqib olan siyasi oyunçu olan Robert Koçaryanı dəstəkləyə bilər.

Paşinyan bu problemi həll edə biləcəkmi?

Paşinyanın hakimiyyətə gəlməsi ilə, sosial-iqtisadi problemlərlə yanaşı, ölkə daxilində opponentlərini zəiflətməyə yönəldilmiş siyasət həyata keçirdiyi açıq-aydın görünməkdədir. Belə ki, Ermənistan parlamentində təmsil olunan "Daşnaksutyun" və Respublika partiyalarının son bəyanatları bu ölkənin siyasi katalizmlər mərhələsinə qədəm qoyduğunu göstərir.

Armen Rustamyan: "Qərəzli məhkəmələr normaya çevrilə bilər, bu da, öz növbəsində, ziddiyyətlərin daha da artdığı cəmiyyətin yaranmasına gətirib çıxaracaq"

"Daşnaksutyun" partiyasının parlament fraksiyasının rəhbəri Armen Rustamyan bildirib ki, sabiq prezident Robert Koçaryana və ətrafına qarşı məhkəmə prosesləri ədalətli aparılmalıdır. Onun sözlərinə görə, əks-halda, "qərəzli məhkəmələr normaya çevrilə bilər və bu da, öz növbəsində, ziddiyyətlərin daha da artdığı cəmiyyətin yaranmasına gətirib çıxaracaq.

A.Rustamyan, onu da qeyd edib ki, öz ölkəsində düşmən axtarmaq lazım deyil və sabiq prezidentlərin siyasi səhnədə yerlərini qorumaq hüquqları var. Fraksiya rəhbəri sabiq dövlət başçısı Levon Ter-Petrosyanı onillik sükutunu pozmağa və fəal siyasətə qayıtmağa çağırır.

Respublika partiyasının parlament fraksiyası da baş nazir Nikol Paşinyanın əleyhinə bəyanatlar səsləndirməkdə davam edir. Bu partiyanın təmsilçisi, parlamentin vitse-spikeri Eduard Şarmazanov bildirib ki, əv-

vəlki hökuməti "hakimiyyət hərisliyində" təqsirləndirən yeni baş nazir bütün vasitələrdən istifadə edərək, öz postunu qorumağa can atır. Onun sözlərinə görə, Paşinyan, məhz bu məqsədlə konstitusiyaya dəyişikliklər etməyi tələb edir: "Konstitusiyada baş nazirin istefaya getməsi ilə eyni vaxtda parlamentin buraxılması maddəsinin təsbit edilməsi Əsas Qanunun məntiqinə və parlamentin icra hakimiyyəti üzərində nəzarəti prinsipinə ziddir. Mən və partiyamızın üzvləri bunun əleyhinəyik".

Göründüyü kimi, deyilənlərdən belə bir nəticə çıxarmaq olar ki, Ermənistan parlamentində təmsil olunan partiyalar növbədənənar parlament seçkilərinin keçirilməsi haqqında baş nazirin təklifinə qarşı çıxıblar. Onlar hesab edirlər ki, hazırkı siyasi vəziyyətdə ictimai əhval-ruhiyyə istənilən an kəskin şəkildə dəyişə bilər. Siyasətçilərin fikrincə, belə olarsa, hər altı aydan bir növbədənənar seçkilər keçirmək lazım gələcək. Belə olarsa, Paşinyanın bu durumdan çıxıb gələcəyi də sual altındadır. Çünki ən böyük əngəl Rusiyanın Paşinyanın əsas rəqibini dəstəkləməsi məsələsidir.

Politoloqlar da deyilənləri təsdiqləyir

Politoloq İlqar Vəlizadə hazırda Ermənistanın daxili siyasətində iki qütbün qarşılaşdığını bildirib: "İşğalçı ölkədə erkən parlament seçkilərinin baş tutması Ermənistan siyasətinin əsas iştirakçılarından asılı olacaq. Bunlar köhnə siyasi elita ilə yeni siyasi elitənin tərəfdarlarıdır. Paşinyan hökumətinin bir zamanlar siyasi piramidanın zirvəsində duranları necə cəzalandırılması ilə maraqlanırlar. Bundan başqa, xarici siyasətdə də ciddi problemlər var. Ermənistan, ənənəvi ağası Rusiyanın orbitindən uzaqlaşmağa çalışsa da, hələlik, buna nail ola bilmir. Rusiyanın bu ölkənin daxili ictimai-siyasi həyatına müdaxilə imkanı o qədər güclüdür ki, Paşinyanın bu məsələdə ciddi irəliləyiş əldə edə bilməyəcəyi labüddür".

Politoloqun sözlərinə görə, Paşinyan, ilin sonuna qədər keçmiş hökumətdə təmsil olunan rəqiblərini zəiflədəcəyini düşünsə də, görünən odur ki, hələlik, buna nail olmayıb: "Növbədənənar parlament seçkilərinin gələn ilin aprel ayında keçiriləcəyi haqda in-

formasiyalar verilir. Amma Paşinyan növbədənənar parlament seçkilərinin keçirilməsi üçün qarşılaşdığı hüquqi problemləri aşma bilmir: "Konstitusiyada dəyişiklik etməsi üçün də parlamentdə əksər çoxluğa sahib deyil və Ermənistan Respublika Partiyası ciddi dirəniş göstərir. Paşinyan üçün ən ciddi problem bu məsələni öz xeyrinə həll etməsidir. Bu hüquqi problem həll edilmədən, Paşinyan böyük bir ehtimalla növbədənənar parlament seçkilərinə getməyəcək. Ancaq Paşinyan bu hüquqi problemi bir şəkildə həll edərsə, növbədənənar parlament seçkilərini qazanma ehtimalı olduqca yüksəkdir. Hələlik, Paşinyan özünü legitim hakimiyyət kimi görə bilmir".

Politoloqun sözlərinə görə, növbədənənar parlament seçkiləri keçiriləcəksə, yəqin ki, Ermənistan Respublika Partiyası parlamentdə təmsil edilməyəcək: "Hazırkı hakimiyyətlə dialoq içərisində olan "Çiçəklənən Ermənistan", "Daşnaksutyun" və digər kiçik partiyaların parlamentdə təmsil olunma ehtimalı var. Parlamentin yaş ortalamasının da gəncləşəcəyini düşünürəm. Yeni parlamentdə Rusiyaya olan münasibət daha da kəskinləşə bilər. Əgər növbədənənar parlament seçkiləri Paşinyanın iqtidarda olduğu mərhələdə keçiriləcəksə, onun seçkilərdən məğlub ayrılma ehtimalı yoxdur. Təbii ki, növbədənənar parlament seçkilərinə qədər Paşinyan hökuməti iqtidarda qala biləcəksə."

Robert Koçaryan: "Hazırda Ermənistanda baş verənlər sərhəd tanımayan populizmdir"

Paşinyanın rəqibi Robert Koçaryan küçə "demokrati"nin siyasətə qayıda bilməsi şansının olmadığını bildirib: "Mən 10 il Ermənistanın prezidenti olmuşam. Bu 10 il ərzində Ermənistanın ÜDM-i beş dəfə, dövlət büdcəsi 8 dəfə artıb. Hər il 35-40 min iş yeri yaratdıq. 10 ildir ki, siyasətdən uzaqlaşmışam, bəlkə də hamı görülən işləri xatırlamır. Biz bunu xatırladacağıq. Məncə, bütün bu pro-

sesdə iştirak edən insanlar - biznesini yaradıb, iqtisadiyyatı qaldıranlar - həmin seçki bazasını təşkil edəcəklər".

Onun sözlərinə görə, hazırda Ermənistanında baş verənlər sərhəd tanımayan populizmdir: "Son mitinqdə Ermənistanın de-fakto yeni bir dövlət idarəçiliyi sistemi qurulduğu və inqilabçı meydan xalqın hakimiyyətinin ən ali orqanı elan edildi. Mən sitat götürürəm, bu, zarafat deyil. Bizim konstitusiyamızda meydanın xalq hakimiyyətinin ən yüksək orqanı olması göstərilməyib. Bu, yalnız təcrübənin olmaması məsələsi deyil, həmçinin, idarəetmədə dövlət mexanizmi nədir, səlahiyyətlərin bölünməsi nədir, bu məsələlərdə ümumi yanlış anlamadan irəli gəlir".

Koçaryan hesab edir ki, cari "inqilabi euforiya" uzun müddət davam edə bilməz: "Siz insanların daha yaxşı yaşayışına səbəb olan bir inqilab nümunə gətirə bilərsiniz? Bəlkə bu, Misirdir, bəlkə Tunisdir, Suriya, yaxud Liviyadır? Yaxud Ukrayna və Gürcüstandır? Bu, ərazinin itirilməsidir. Mənə bir nümunə verin. Mən bizdə daha yaxşı olması üçün heç bir səbəb görmürəm".

Nikol Paşinyan isə növbədənənar parlament seçkilərinin keçirilməsi üçün konstitusiyaya düzəlişlər ediləcəyini qeyd edib və bildirib ki, növbədənənar seçkilər yalnız baş nazir vəzifədə olduğu təqdirdə keçiriləcək: "Çünki quldur dəstə parlamentdən də tam uzaqlaşdırıldıqdan sonra ölkədə stabil-lik əldə oluna bilər".

Qızıışan siyasi mübarizə Ermənistanın məhvinə səbəb olacaq

Siyasi ekspertlər N.Paşinyanın səsləndirdiyi fikirləri şərh edərək, bildırıblər ki, Paşinyan da bundan əvvəlki hökumət başçıları kimi, yalan vədlər verib, baş nazir postuna gəldi: "İndi isə problemin həll olunmamasını Ermənistanın ağır iqtisadi vəziyyəti ilə əlaqələndirməyə çalışır. Sadəcə olaraq, "məxməri inqilab" zamanı xalqa qəhrəman lazım idi. Paşinyan da bu vəziyyətdən istifadə etdi".

Siyasi ekspertlər, onu da qeyd ediblər ki, parlamentdə çoxluğun Respublika təmsilçilərinə olması Paşinyanı narahat edir. Bu səbəbdən, parlamentdəki çoxluğu əldə etmək üçün növbədənənar seçkilərin keçirilməsini istəyir. Ekspertlərin fikrincə, eks-prezident Robert Koçaryanın həbsdən çıxması "daşnaklar"ın və Respublika nümayəndələrinin fəallaşmalarına səbəb olub. Bu da yaxın zamanda tərəflər arasında böyük siyasi mübarizənin olacağından xəbər verir. Erməni ekspertlərinin sözlərinə görə, qızıışan siyasi mübarizə isə Ermənistanın məhvini səbəb olacaq. Xatırladaq ki, Ermənistanında Seçki Məcəlləsinə dəyişikliklər edilməsi ilə bağlı siyasi partiyalar arasında danışıqlar aparılır. Yeni hökumət bu addımı növbədənənar seçkilər keçirmək məqsədilə atır.

“Avropa İttifaqının heç bir strukturu erməni separatçılığına dəstək vermir”

“Biz qəti şəkildə deyirik ki, Avropa Parlamentinin və ümumiyyətlə Avropa İttifaqının heç bir strukturu Dağlıq Qarabağda erməni separatçılığına dəstək vermir, Dağlıq Qarabağ tərəf kimi tanımır və bu fikirdə də deyirik”. Bu fikirləri SİA-ya politoloq Mübariz Əhmədovlu Avropa Parlamentinin nümayəndələrinin separatçı rejimlə görüşünə münasibət bildirərkən deyib.

O bildirib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2017-ci il noyabrın 24-də Avropa İttifaqının Brüssel sammitində erməni separatçıları ilə əlaqədar Avropa strukturlarında olan bütün məsələlərə nöqtəsini qoydu: “Avropa Parlamentinin Brüssel sammitində Azərbaycan Moldova, Gürcüstan ərazisində olan münasibətlərin həllinə eyni yanaşma ilə əlaqədar qərar qəbul edildi və ərazi bütövlüyü, dövlət suverenliyi rəsmi sənəddə öz əksini tapdı. İndi ondan sonra Avropa İttifaqı Azərbaycanla birgə hazırladığı sənədlərdə də bu amili nəzərə alır”.

Avropa İttifaqı Ermənistan qrupunun bu yaxınlarda sənəd imzaladığını deyən M.Əhmədovlu söyləyib ki, o sənəddə açıq şəkildə göstərilib ki, Dağlıq Qarabağ münasibətlərinin tənzimlənməsi 2009-cu il sənədi əsasında həyata keçirilməlidir: “Yeni münasibət 2009-cu

ilin iyulun 10-da İtaliyada həmsədr ölkə prezidentləri yeni -Medvedev, Obama və Sarkozi tərəfindən imzalanan Madrid prinsipləri əsasında tənzimlənməlidir. Bu Avropa İttifaqı-Ermənistan sənədində rəsmi şəkildə qeyd olunub. 2009-cu ildə imzalanan sənədin ilk maddəsində ətraf rayonların Azərbaycana qaytarılması nəzərdə tutulur. İrəvan rəsmiləri bu sənədə imza atmaqla yanaşı, eyni zamanda orada Dağlıq Qarabağla bağlı göstərilən məsələnin Ermənistanın xeyrinə olduğunu da bəyan etdilər”.

Politoloq qeyd edib ki, belə rəsmi sənədlər ortalıqda ola-ola Avropa Parlamentindən separatçılarla görüşə gələn şəxslərin məqsədi yalnız şəxsi xarakter ola bilər. Ola bilsin onların ya maliyyə problemləri var, ya da millətçidirlər. Əks halda həmin şəxslərin Dağlıq Qarabağ gəlib orada bəyanat verməsi Avropanın heç bir strukturuna aid edilə bilməz. Bu gün Avropanın ciddi

mətbuatı da separatçılara yer ayırmır. Avropanın hansısa ikinci, üçüncü sırada dayanan mətbu orqanı qondarma Dağlıq Qarabağ Respublikasının adını çəkə bilər. Bundan artıq gücləri çata bilməz”.

Dağlıq Qarabağ qanunsuz səfər edənlərə qarşı cəza tətbiqinə gəlincə politoloq söyləyib ki, Avropa İttifaqının rəsmisi dəfələrlə bildirib ki, Avropa Parlamentinin hər hansı bir üzvünün parlamentin adından Dağlıq Qarabağ səfər etmək ixtiyarına malik deyil: “Belə səfərlər yalnız şəxsi ola bilər. Biz onları beynəlxalq məhkəməyə verə bilməsək də, onlar haqqında mənfi rəy yarada, məzəmmət edə bilərik. Mənə elə gəlir ki, bu səfər Angela Merkelin Cənubi Qafqaza səfərindən öncə planlaşdırılmışdı. Xanım Merkelin öz partiyasından olan alman bundestaqının üzvünü Albert Valyeri Dağlıq Qarabağ qanunsuz səfər etdiyinə görə, başına gətirdiklərindən yəqin ki, xəbərdarsınız. Alman Kansleri Alberti həm nümayəndə heyətindən, həm də Almaniya Cənubi Qafqaz deputat qrupunun tərkibindən çıxardı. Bu onun üçün çox ağır cəza idi. Düşünürəm ki, Merkelin bu cür cəza nümunəsi Avropa Parlamentinin digər üzvləri, rəsmiləri üçün nümunə olacaq və digər Avropa rəsmiləri də bundan nəticə çıxaracaqlar”.

Nailə Məhərrəmov

Ermənistanda sabiq nazirlərə qarşı yeni cinayət işi qaldırılıb

Ermənistan Respublikası Partiyasının sabiq nazirlərinə qarşı yeni cinayət işi qaldırılıb. AZƏRTAC “Panarmenian.net” saytına istinadla xəbər verir ki, cinayət işində sabiq parlament spikeri və baş nazir Ovik Abraamyan, nəqliyyat və rabitə naziri Qaçiq Beqlaryanın da adı keçir. Onlarla yanaşı, Ermənistan İstintaq Komitəsi ölkənin keçmiş polis rəisi Alik Sarkisyanı qarşı da cinayət işi qaldırılıb. Onların hamısı vəzifə səlahiyyətlərini aşmaqda və fırıldaqçılıqda ittiham olunurlar.

Saytın xəbərində bildirilir ki, Ermənistanın “Avazaatik” dağ-mədən kombinatının direktoru müstəntiqlərə sözügedən vəzifəli şəxslərin şirkətin payının 60 faizini tələb etdiklərini deyib. Sabiq baş nazir Ovik Abraamyan, qardaşı Conik Abraamyan, habelə keçmiş polis rəisi Alik Sarkisyan və parlamentin üzvü Mqer Sedrakyan

qarşı qanunsuz kreditlər yolu ilə külli miqdarda dövlət vəsaitini talamaq ittihamı da irəli sürülüb. Əleyhinə cinayət işi qaldırılan şəxslərin ölkədən çıxışı qadağan edilib.

Azərbaycan məhsulları “VI Çin-Avrasiya” Sərgisində təqdim edilir

Azərbaycan məhsulları “VI Çin-Avrasiya” Sərgisində təqdim olunur. İqtisadiyyat Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, avqustun 30-da Çin Xalq Respublikasının Urumçi şəhərində “VI Çin-Avrasiya” Sərgisi öz işinə başlayıb. Nazirliyin dəstəyi və AZPRO-MO-nun təşkilatçılığı ilə “Made in Azerbaijan” vahid ölkə stendində nümayiş olunan Azərbaycanın qida, təbii mineral sular, şərab və digər spirtli içkiləri, fındıq və qurudulmuş meyvə məhsulları sərgi ziyarətçiləri tərəfindən böyük maraqla qarşılanılır. Sərgi sentyabrın 1-dək davam edəcək.

Qeyd edək ki, Azərbaycan və Çin arasında iqtisadi əlaqələrin daha da genişləndirilməsi, yerli məhsulların Çin bazarına çıxarılması, ixracın stimullaşdırılması, həmçinin iki ölkənin iş adamları arasında əməkdaşlığın təşviqi məqsədilə həyata keçirilən tədbirlər davam etdirilir. Azərbaycanın Çinə təşkil olunmuş ixrac missiyası avqustun 29-dan etibarən Urumçidə səfərdədir. İxrac missiyası çərçivəsində Azərbaycan və Çin şirkətləri arasında ixrac imkanlarının genişləndirilməsinə dair işgüzar görüşlər keçirilir, əməkdaşlıq perspektivlərinə dair müzakirələr aparılır.

Ağıllı olmaq üçün nə etməli?

İLHAM

Ağıllı insan hesab edir ki, kim haqlıdırsa, o, xoşbəxttir. Müdrik insan hesab edir ki, kim xoşbəxtdirsə, o, haqlıdır

Yaxşı deyiblər, alim olmaq asandır, adam olmaq çətinidir. Adam olmaq o deyil ki, iki ayağın, iki əlin və başın olsun... Bunlar bəşəriyyətin əksər canlı aləmində var. Hətta dağda, meşədə, suda yaşayan elə canlılar var ki, onlar çox insandan düşüncəli ağıllı və dərrakelidir. Elə götürək, vəhşi təbiətin ən amansız canlısı hesab olunan pələngi. Canlı aləmin ən vəhşi tipi olan pələng yalnız ac olduqda, şikarına hücum edir. Tox olduğu zaman sakit və mehriban davranışı ilə seçilir. Hətta bəzən körpə, yeni doğulan ceyran, cüyür və meymun balalarını başqa vəhşi heyvanlardan qoruyur. Ancaq insan olan Adəm övladı öldürür və yenə də öldürür. Kəndləri, şəhərləri, ölkələri viran qoyur, amma dayanmır-durmur, yenə də öldürmək və dağıtmaq haqqında düşünür. Dünyanın ən qəddar insanlarından olan Belçika kralı Leopold (1865-1909) konqolulardan ibarət olan koloniya ilə insanları qul kimi istifadə edib. Kişi və qadın olaraq, ayırdığı qulları bəzi qullara görə işgəncə ilə öldürən Leopoldun vaxtında ölkə əhalisinin 50%-i öldürülüb. İtaliyanın baş naziri Mussolini (1922-1943) hakimiyyətinin çöküşü zamanı təmizləmə düşərgəsinə topladığı 35 min nəfərdən 18 min nəfərini qətlə yetirib. Almaniya hakimiyyətinə gələn Adolf Hitler (1933-1945) İkinci Dünya müharibəsinin əsas müəllifidir. Məlumatlara görə, şəxsi göstərişi əsasında 11 milyon insan qətlə yetirilib. Onların törəmələri olan sarkisyanlar və koçaryanlar Azərbaycanın işğal etdikləri ərazilərdə kütləvi məzarlıqlar yaradıblar, minlərlə insan qətlə yetirib, yüzlərlə yaşayış məskənlərini dağıdıblar. Dünyanın 88 münasibət gədən bölgələrindən ən amansız və dəhşətli ölüm səhnələri ilə müşayiət olunan Yaxın Şərqi qan gölünə çevrilib. On minlərlə afrikalı, suriyalı, əfqanıstanlı və ıraqlı canını ölümün cəngindən xilas etmək üçün yurdundan-yuvasından didərgin düşüb. Yüz minlərlə miqrant dəniz vasitəsi ilə başqa ölkələrə üz tutmağa çalışdığı zaman ləpələre qər qolublar.

Qərbin və ABŞ-ın Yaxın Şərqi apardıqları dağıdıcı siyasəti iqtisadi maraqlarla yanaşı, ənənəvi dəyərləri məhv edib, onun yerində özlərinin anormal dəyərlərini yerləşdirməkdir. Maraqlıdır ki, bu faktın fonunda bəzi yazarlar və müasir dövrün bəzi gəncləri Avropaya inteqrasiyadan, onların dəyərlərinin mənimsənilməsindən danışıq, hətta bunu sosial şəbəkələr vasitəsi ilə təbliğ də edirlər. Ən anormal məqam odur ki, ABŞ-da və ya Avropada təbii fəlakətlər baş verəndə, narahat olurlar, qəm-qüssə içində başsağlığına uyğun fikirlər yazırlar. Belələrində deyiblər, “sənin ağıllı dağlayım”. Həm də yaxşı deyiblər, insan nə vaxt hansı şəkildə danışacağına bilməlidir. Yazacağı və ya deyəcəyi sözün başqa insanlara necə təsir edəcəyini anlamalıdır. Qarabağ kimi dərdimiz, qaysaq bağlamayan yaramız olduğu halda, oturub başqalarının dərdinə yas saxlayırıq. El arasında deyildiyi kimi: yağış yağın zaman kəsək oturub, daşın halına ağlayır. Dərk etmək istəmir ki, xarici imperialist dairələrin fitnə-feli ilə erməni terrorçuları ərazi bütövlüyümü zədələyib, 1 milyondan çox insanın ev-əşiyindən didərgin düşməsinə, dişi və dırnaqları ilə qurduqları evlərinin yağmalanmasına rəvac verilib. İnsanda az da olsa, ağıl yaxşı şeydir. Ağıl yoxdursa, heç olmasa, savad olsun. Savadsızlıq nadanlığa və xürafata aparıb çıxarar. Necə ki, savadsızlığın acı nəticəsi olaraq, bəzi azərbaycanlı gənclər “İŞİD” kimi terrorçu təşkilata qoşuldular, nəticədə, öz həyatlarını itirməklə, ailələrinə də ağır iztirablar yaşatdılar.

2018-ci il uğurla başa çatmaqdadır

2018-ci ilin yanvar-iyun ayları üzrə əsas makroiqtisadi göstəricilərin və büdcə parametrlərinin təhlili Hesablama Palatası tərəfindən dövlət büdcəsinin icrasına nəzarətin və öz fəaliyyətində aşkarlığın təmin edilməsi ilə bağlı müvafiq normativ-hüquqi aktların tələblərinə əsasən və "Açıq Hökumətin təşviqinə dair 2016-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 27 aprel tarixli 1993 nömrəli Sərəncamının və "Azərbaycan Respublikasında biznes mühitinin əlverişliliyinin artırılması və beynəlxalq reytinglərdə ölkəmizin mövqeyinin daha da yaxşılaşdırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 13 iyul tarixli 2199 nömrəli Sərəncamının həyata keçirilməsinə dair Tədbirlər Planı"nın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2 iyun 2017-ci il tarixli 2947 nömrəli Sərəncamının icrası olaraq hazırlanmışdır.

2018-ci ilin yanvar-iyun ayları üzrə əsas makroiqtisadi göstəricilərin və büdcə parametrlərinin təhlili

Əsas makroiqtisadi göstəricilər

Dünya iqtisadiyyatı

2018-ci ilin ilk 6 ayında dünya iqtisadiyyatını neftin qiymətinin dünya bazarlarında əvvəlki dövrlə müqayisədə yüksəlməsi, ABŞ Federal Ehtiyat Sisteminin balansındaki toksik aktivləri azaltmaqla uçot (overnayt) dərəcəsinin mart və iyun aylarında artması, makro-fiskal müstəvidə (o cümlədən, dövlət) borclanma səviyyəsinin global miqyasda sürətlə artması və geosiyasi amillərin təsirinin davamlı xarakter daşması kimi meyillərlə xarakterizə etmək olar. Cari ilin ilk 6 ayında 1 barrel neftin dünya bazarlarında qiyməti "Brent" markası üzrə 70,5 ABŞ dolları, "WTI" markası üzrə 64,9 ABŞ dolları və OPEK səbəti 68,3 ABŞ dolları təşkil etmiş və kartelev üzv olan və üzv olmayan dövlətlərin razılaşmaya əməl etməsi, həmçinin, siyasi amil qeyd edilən ömtənin qiymətinin lazımi səviyyədə saxlanılmasına xidmət etmişdir. Hesabat dövründə neftin orta qiyməti 2017-ci ilin sonunda 2018-ci ilin dövlət büdcəsinin layihəsi ilə bağlı nəzərdə tutulmuş göstəricidən 25,5 ABŞ dolları çoxdur.

Azərbaycan Respublikasında makroiqtisadi şərait

2018-ci ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycan Respublikasında ölkə rezidentləri tərəfindən 37009,1 mln. manat və ya əvvəlki ilin eyni dövrünə nisbətən 1,3% çox Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) istehsal edilmişdir. Bu, il üçün proqnozlaşdırılmış ÜDM-in 53,3%-ə bərabərdir. Nominal ifadədə isə ÜDM 5187,3 mln. manat artmışdır. Bu dövrdə aqrar sa-

hədə 7,6%, sənaye sahəsində 1,2%, ticarət, nəqliyyat vasitələrinin təmiri sahələrində 2,4%, nəqliyyat və anbar təsərrüfatı sahələrində əlavə 2 dəyər istehsalı 7,1%, turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə sahələrində 7,4%, informasiya və rabitə sahələrində 4,9% artım, tikintidə isə 10,5% geriləmə olmuşdur. İqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunda istehsal olunmuş əlavə dəyərin həcmi əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən real ifadədə 2,0%, neft sektorunda isə 0,1% artmışdır. Qeyri-neft sektorunun payı 55,8% təşkil etmişdir. 2017-ci ilin yanvar-iyun ayları ilə müqayisədə qeyri-neft sektorunun xüsusi çəkisi 4,2 faiz bəndi azalmışdır. Bu, bir tərəfdən, tikinti sektorunda əlavə dəyərin nominal ifadədə 7,7% azalması, digər tərəfdən isə, neftin dünya bazarlarında qiymətinin artması səbəbindən neft sektorunun əlavə dəyər ifadəsində nominal həcmnin 29,1% artması ilə bağlı olmuşdur. Digər tərəfdən, qeyri-neft sektoruna qoyulan investisiyanın həcmi ötən illə müqayisədə 21,5% artmışdır ki, bu da qeyri-neft sektorunda aktivliyin təmin edilməsi üçün əhəmiyyətli töhfə hesab oluna bilər. Ümumilikdə, qeyri-neft sektorunun digər sahələrinə investisiya qoyuluşları artsa da, tikinti sahəsinə qoyuluşlar azalmışdır. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı 14 iyun 2018-ci il tarixindən uçot dərəcəsinin 11%-dən 10%-ə endirilməsi haqda qərar qəbul etmişdir. Faiz dəhlizinin yuxarı və aşağı hədləri isə uçot dərəcəsinə simmetrik diapazonda $\pm 2\%$ səviyyəsində müəyyən edilmişdir. Qərarın qəbul edilməsi zamanı inflyasiyanın azalması prosesinin davam etməsi, dövr ərzində əhalinin nominal gəlirlərinin artım tempinin qiymətlərin ümumi səviyyəsinin artım tempindən üstün olması, tədiyə balansını göstəricilərinin yaxşılaşması, iqtisadi aktivlikdə pozitiv dinamikanın müşahidə edilməsi kimi amillər nəzərə alınmışdır. Həm Mərkəzi Bankın, həm də Dövlət Neft Fondunun aktivləri üzrə son bir neçə ildə davamlı olaraq artmışdır. 2018-ci ilin 6 ayında DNF-nin aktivləri üzrə 5,6%, Mərkəzi Bankın aktivləri

üzrə isə 6,7% artım müşahidə edilməklə strateji valyuta ehtiyatlarının həcmi 5,7% və ya əvvəlki dövrlə müqayisədə 2360,8 mln. ABŞ dolları artaraq 43548,8 mln. ABŞ dollarına çatmışdır.

Büdcə parametrlərinin təhlili

Ümumi məlumatlar

2018-ci ilin ilk altı ayı üçün dövlət büdcəsinin gəlirləri 9684,2 mln. manat, xərcləri isə 9358,4 mln. manat məbləğində proqnozlaşdırılmış, hesabat dövründə icra göstəriciləri, müvafiq olaraq, 9860,4 mln. manat və 9524,3 mln. manat təşkil etmişdir. Göründüyü kimi, cari ilin yanvar-iyun ayları üçün dövlət büdcəsi 325,8 mln. manat 3 məbləğində profisitlə nəzərdə tutulmuş və hesabat dövrünün sonuna profisit məbləği 336,1 mln. manat təşkil etmişdir. Qeyd edək ki, 2018-ci il üçün dövlət büdcəsi kəsirlə proqnozlaşdırılmışdır. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Xəzinedarlığı Agentliyi tərəfindən təqdim edilən dövlət büdcəsinin gəlir və xərclərinin icrasına dair aylıq hesabatlarına əsasən, hesabat dövrü üzrə dövlət büdcəsinin kassa icrasına barədə təhlil göstərir ki, dövlət büdcəsi yanvar, mart, aprel aylarında profisitlə, fevral, may və iyun aylarında isə defisitlə icra olunmuşdur. Əvvəlki ilin hesabat dövründə olduğu kimi, cari ildə də gəlirlər üzrə ən böyük icra aprel ayında (2056,5 mln. manat), xərclər üzrə isə mart ayında (1938,4 mln. manat) olmuşdur.

Dövlət büdcəsinin gəlirləri

2018-ci ilin yanvar-iyun ayları ərzində dövlət büdcəsinin gəlirləri 9860,4 mln. manat təşkil etmişdir ki, bu da il üçün nəzərdə tutulmuş (əlavə və dəyişikliklər nəzərə alınmadan) vəsaitin 49,0%-nə, yarımillik proqnozun 101,8%-nə bərabərdir. Hesabat dövrü üzrə dövlət büdcəsi gəlirlərinin həcmi 2017-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə, ümumilikdə, 2135,5

mln. manat və ya 27,6% artmış, ÜDM-ə nisbəti 26,6% təşkil etməklə əvvəlki ilin analoji göstəricisini 1,9% faiz bəndi üstələmişdir. Hesabat dövründə icra edilmiş dövlət büdcəsi gəlirlərinin 4376,8 mln. manatı və ya 44,4%-i vergi gəlirlərinin, 5483,6 mln. manatı və ya 55,6%-i digər gəlirlərin payına düşür. Vergi gəlirləri 2018-ci ilin yanvar-iyun ayları üçün proqnozlaşdırılmış məbləğin 100,5%-ə və illik proqnoz məbləğinin 46,7%-ə, digər gəlirlər isə, müvafiq olaraq, 102,9%-ə və 51,0%-ə bərabərdir. 2017-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə hesabat dövründə icra edilmiş vergi gəlirləri 10,3%, digər gəlirlər isə 46,0% çoxdur. 2018-ci ilin altı ayı ərzində icra edilmiş gəlirlərin əsas mənbələr üzrə bölgüsündə Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyinin payı 34,3%, Dövlət Gömrük Komitəsinin payı 16,4%, Dövlət Neft Fondunun payı 46,7%, qeyri-kommersiya təşkilatlarının kommersiya fəaliyyətindən gəlirlərinin payı 2,0%, digər mənbələrin payı isə 0,6% təşkil etmişdir. 2018-ci ilin yanvar-iyun aylarının nəticələrinə əsasən, illik və yarımillik proqnoz hədəflərin icrasına əsas mənbələr kimi, Dövlət Gömrük Komitəsi və Dövlət Neft Fondu üzrə müvafiq olaraq 142,1% və 100,0% səviyyəsində, Vergilər Nazirliyi üzrə icra səviyyəsi 92,3%, kommersiya fəaliyyətindən gəlirləri olan qeyri-kommersiya təşkilatları üzrə isə 91,8% olmaqla, kəsirlə icra edilmişdir. 4 Cari ilin birinci yarımilliyində büdcə daxilolmalarının həcmi 2017-ci ilin eyni dövrünə nisbətən Dövlət Neft Fondu üzrə 1617000,0 min manat və ya 54,1%, Dövlət Gömrük Komitəsi üzrə 448821,9 min manat və ya 38,2%, Vergilər Nazirliyi üzrə 30176,4 min manat və ya 0,9%, qeyri-kommersiya təşkilatlarının kommersiya fəaliyyətindən gəlirləri üzrə 46357,2 min manat və ya 31,3% artmışdır. Vergilər Nazirliyi xətti ilə vergi gəlirlərinin cari il üzrə müəyyən edilmiş proqnoz göstəriciləri əlavə dəyər vergisi və fiziki şəxslərin gəlir vergisi üzrə kəsirlərlə, digər vergi növləri üzrə isə artıqlaması ilə yerinə yetirilmişdir. Fiziki şəxslərin gəlir vergisinin kəsirlə icra edilməsi orta aylıq gəlirlərin və əmək haqqı səviyyəsinin artımı fonunda müşahidə edilmiş, bu vergi növünün tərkibində yalnız büdcə təşkilatlarında işləyənlərin maddəli işlə əlaqədar əldə etdikləri gəlirlərindən gəlir vergisi üzrə proqnoz göstəricilərinə nail olunmuşdur, 112,0% səviyyəsində icra edilmişdir. Əlavə Dəyər Vergisinin tərkibində hesabat dövrü üçün proqnozlaşdırılmış məbləğ yalnız Azərbaycan Respublikasının ərazisində malların idxalına görə ƏDV üzrə artıqlaması ilə icra edilmiş, digər istiqamətlər üzrə proqnoz göstəricilərinə nail olunmamışdır. Dövlət Gömrük Komitəsi xətti ilə dövlət büdcəsinə təmin edilən gəlirlər üzrə müəyyən edilmiş proqnoz göstəricilərin icrası, əsasən, artıqlaması ilə tə-

min edilmiş, kəsirlər aksizlər və Azərbaycan Respublikasının ərazisinə idxal olunan yanacağa yol vergisi üzrə yaranmışdır. Dövlət Gömrük Komitəsi xətti ilə malların idxalına görə əlavə dəyər vergisinin və idxal gömrük rüsumlarının icra göstəricilərinin proqnoz göstəricilərlə müqayisədə nəzərəçar-pacaq dərəcədə çox olması, əsasən, bu daxilolmaların əhatəsinin genişlənməsi ilə izah edilir ki, buna da "İcra hakimiyyəti orqanlarının və dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların fəaliyyətində satınalmaların səmərəliliyinin artırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı ilə idxal olunan malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınmasının dayandırılması üçün müəyyən edilmiş müddətin 2018-ci ilin 1 yanvar tarixində sona çatması öz təsirini göstərmişdir. Büdcə təşkilatlarının kommersiya fəaliyyətindən gəlirləri 194656,0 min manat məbləğində icra edilmişdir ki, bu da il üçün təsdiq edilmiş proqnozun 42,0%-ə, 6 aylıq proqnozun isə 91,8%-ə bərabərdir. Bu gəlirlərin 68,7%-i büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmaların, 23,7%-i məqsədli büdcə fondlarının daxilolmalarının və 7,6%-i sair daxilolmaların payına düşmüşdür. 5 illik və yarımillik proqnozlara büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar üzrə 29,3% və 63,5% icra olunaraq 133730,0 min manat, məqsədli büdcə fondlarının daxilolmaları üzrə 6,8 dəfə və 14,0 dəfə çox icra olunaraq, 46204,0 min manat, eləcə də, proqnozlar müəyyənləşdirilməyən sair daxilolmalar üzrə 14723,0 min manat məbləğində vəsait dövlət büdcəsinə daxil olmuşdur. 2018-ci ilin birinci yarımilliyində 2017-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar 24357,4 min manat və ya 22,3%, məqsədli büdcə fondlarının daxilolmaları 43195,1 min manat və ya 15,0 dəfə artmış, sair daxilolmalar isə 21194,3 min manat və ya 59,0% azalmışdır.

Xarici dövlətlərə verilmiş kreditlər üzrə daxilolmalar 2018-ci il dövlət büdcəsində 68529,0 min manat, o cümlədən, Serbiya Respublikasına verilmiş kreditlər üzrə 66265,0 min manat və Gürcüstan Respublikasına verilmiş kreditlər üzrə 2264,0 min manat nəzərdə tutulmuş, cari ilin 6 ayında 223,9 min manat, yəni illik proqnozun 0,3%-i səviyyəsində icra olunmuşdur. Dövlət büdcəsində xarici dövlətlərə kreditlər üzrə xərc nəzərdə tutulduğu halda, dövlət büdcəsinin gəlirlər hissəsində yalnız xarici hökumətlərdən alınan faizlər nəzərdə tutulmuş, geri qaytarılan əsas borc isə büdcə gəlirlərinin təsnifatında müvafiq maddə nəzərdə tutulmadığından, sair daxilolmalar kimi uçota alınmışdır.

2018-ci il uğurla başa çatmaqdadır

Əvvəl Səh. 10

Dövlət büdcəsinin xərcləri

Hesabat dövründə dövlət büdcəsinin xərcləri 9524,3 mln. manat məbləğində icra edilmişdir ki, bu da il üçün nəzərdə tutulmuş büdcə xərclərinin 45,3%-nə, altı ay üçün proqnozlaşdırılmış xərclərin isə 101,8%-nə bərabərdir. Hesabat dövründə icra edilmiş xərclərin məbləği 2017-ci ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə 1330,6 mln. manat və ya 16,2% çoxdur. Bu dövr üzrə dövlət büdcəsinin xərclərinin ÜDM-ə nisbəti 25,7% təşkil etmişdir. Ümumiyyətlə, 2018-ci ilin dövlət büdcəsi kəsirlə, cari ilin 6 ayı üçün büdcə profisitlə proqnozlaşdırılmışdır. 2018-ci ilin yanvar-iyun aylarında yalnız aprel və may aylarında icra edilmiş məbləğ nəzərdə tutulmuş məbləğdən az olmuş və yanvar ayında proqnoz və faktiki göstəricilər üst-üstə düşmüş, digər aylarda proqnoza riayət edilməmişdir. 2018-ci ilin ilk altı ayında dövlət büdcəsi xərclərinin funksional təsnifatı üzrə icrasında daha böyük xüsusi çəki "Sənaye, tikinti və faydalı qazıntılar" (22,8%), "Müdafiə" (16,7%), "Ümumi dövlət xidmətləri" (16,9%) və "Sosial müdafiə və sosial təminat" (12,7%) bölmələrinə aid olmuşdur. 6 Proqnozlaşdırılmış məbləğlə müqayisədə cari ilin 6 ayında, ümumilikdə, 222,2 mln. manat məbləğində vəsait icra edilməmiş və bu məbləğdə ən yüksək paya "Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, ovçuluq və ətraf mühitin mühafizəsi" (37,6%) bölməsi malik olmuşdur. Dövr üçün proqnoza nisbətən icra faizi də müvafiq bölmə üzrə ən aşağı (71,3%) olmuşdur. Dövlət büdcəsinin proqnozlaşdırılması zamanı "Təhsil" bölməsində yer alan "Dövlət sifarişləri ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil sahəsində digər tədbirlər" üzrə bərdəlik təyinatlı xərclərin digər köməkçi bölmədə nəzərdə tutulması, ötən illərdə olduğu kimi, hesabat dövründə də, bölmənin ayrı-ayrı köməkçi bölmələrində, o cümlədən "Ali təhsil" köməkçi bölməsində icrası ilə əlaqədar olaraq "Təhsil" bölməsinin "Ali təhsil" köməkçi bölməsi üzrə cari ilin altı ayı üzrə icra edilmiş vəsait 2018-ci il üçün illik (dəyişikliklər nəzərə alınmadan) təyinat məbləğindən 3 dəfə çoxdur. Hesabat dövründə bir neçə köməkçi bölmə üzrə xərclərin icra səviyyəsi nəzərəcarpacaq dərəcədə aşağı olmuş, "Su təsərrüfatı" köməkçi bölməsi üzrə isə icra səviyyəsi 9,7%, "Ehtiyat fondları" 13,0%, "Əsas bölmələrə aid edilməyən sair xidmətlər" köməkçi bölməsi üzrə 18,2% təşkil etmişdir. 2018-ci ilin dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu üçün ayrılmış 4824200,0 min manat vəsaitin 2163160,0 min manatı (46,8%) istifadə olunmuşdur ki, icra edilmiş məbləğ dövlət büdcəsi xərclərinin 6 ay üçün nəzərdə tutulmuş icra faizini 3,6 faiz bəndi qədər üstələyir. 2018-ci ilin 6 ayı ərzində 34 sifarişçi təşkilat üzrə 286341,0 min manat məbləğində 84 layihənin icrasına başlanılmamış, 24 sifarişçi təşkilat üzrə 202482,5 min manat dəyərində 81 layihə üzrə vəsaitlər tam istifadə

olunmuşdur. Dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondu üzrə 6 ay ərzində Nazirlər Kabineti tərəfindən imzalanmış 21 Sərəncama əsasən ayrılması nəzərdə tutulan məbləğ 35678,6 min manat, 29.06.18-ci il tarixə faktiki açılmış maliyyələşdirmə məbləği 22703,1 min manat və imzalanmış sərəncamlara əsasən açılmamış maliyyələşdirmə məbləği isə 12975,5 min manat olmuşdur. Hesabat dövründə 6 təşkilat üzrə imzalanmış sərəncamlara əsasən təsdiq edilmiş məbləğ üzrə maliyyələşmə, ümumiyyətlə, açılmamış, 5 təşkilat üzrə maliyyələşmə açılmasına baxmayaraq 9097,5 min manat məbləğində qalıq vəsait qalmış, 9 təşkilat üzrə isə açılmış maliyyələşmə tam məbləğdə icra edilmişdir. Hesabat dövründə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondu üzrə 18 imzalanmış Sərəncam üzrə 59800,0 min manat vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulmuş, 29.06.2018-ci il tarixə 34050,0 min. manat və ya sərəncamlar üzrə nəzərdə tutulmuş vəsaitin 56,9%-i həcmində maliyyələşmə açılmış, 25750,0 min manat məbləğində 7 vəsait isə imzalanmış sərəncamlara əsasən açılmamış maliyyələşdirmə məbləği təşkil etmişdir. Hesabat dövründə 8 təşkilat üzrə imzalanmış sərəncamlara əsasən maliyyələşmə, ümumiyyətlə, açılmamış, 5 təşkilat üzrə maliyyələşmə açılmasına baxmayaraq 10950,0 min manat məbləğində qalıq vəsait qalmış, 11 təşkilat üzrə isə açılmış maliyyələşmə tam məbləğdə icra edilmişdir. Xərclərin iqtisadi təsnifatına görə 2017-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə mütləq ifadədə ən çox artım 776,8 mln. manat olmaqla "Qeyri-maliyyə aktivlərinin alınması" bölməsi, azalma isə 13,6 mln. manat olmaqla "Təqaüdlər və sosial müavinətlər" bölməsi üzrə müşahidə edilmişdir. "Maliyyə aktivləri üzrə əməliyyatlar" üzrə 2018-ci il üçün xərc nəzərdə tutulmuş və icra olunmamışdır. İl ərzində xarici valyuta ilə 2378,5 mln. ABŞ dolları məbləğində vəsaitin icra ediləcəyi proqnozlaşdırılmış, hesabat dövründə bu məbləğin 52,1%-i icra edilmişdir. Cari ildə xarici valyuta ilə ödənilməsi nəzərdə tutulmuş cəmi məbləğin 52,8%-i və hesabat dövründə icra edilmiş cəmi məbləğin 43,7%-i xarici dövlət borcuna xidmət xərclərinin payına düşmüşdür. 2018-ci ilin altı ayında büdcə təşkilatlarının iş və xidmətlərini göstərilməsindən, məhsul satışından və digər fəaliyyətlərindən əldə etdikləri gəlirlərdən formalaşan büdcədənkenar vəsaitlər üzrə xərcləri 128,7 mln. manat məbləğində icra edilmişdir. Bu il üçün nəzərdə tutulmuş büdcədənkenar xərclərin 28,0%-ni, 6 aylıq dövr üçün təsdiq edilmiş büdcədənkenar xərclər üzrə smetanın isə 62,9%-ni təşkil edir. Hesabat dövrü üçün büdcədənkenar xərclərin smeta üzrə nəzərdə tutulmuş (44,5%) və faktiki icra (28,0%) səviyyələri arasında fərq 16,5 faiz bəndi təşkil etməklə əhəmiyyətli olmuşdur. İnzibati təsnifat üzrə hesabat dövründə büdcədənkenar xərclərin icra faizi 2,6%- 134,9% arasında dəyişmişdir. Bu Bioreurslarının Artırılması, Bərpası və Mühafizəsi Fondu (134,9%), Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar

üzrə Dövlət Agentliyi (108,7%), Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi (91,2%) ən yüksək icra faizinə, Meşələrin Qorunub-Saxlanması və Təkrar İstifadəsi Fondu (2,6%) ən aşağı icra faizinə malik olan qurumlardır. Şəhər və rayonların yerli xərcləri üzrə, ümumilikdə, 321888,0 min manata qarşı 289972,0 min manat və ya 90,1%, o cümlədən, Bakı şəhəri üzrə 93958,0 min manata qarşı 81555,0 min manat və ya 86,8% səviyyəsində icra edilmişdir. Təhlil göstərir ki, şəhərlər üzrə Bakı, Nəftçilər və Şəki şəhərlərində xərclərin icra səviyyəsi 90,0%-dən aşağı olmuşdur. 822 rayonda yerli xərclərin icra səviyyəsi 90,0%-dən az olmaqla, ümumilikdə, 47 rayonda bu göstərici 100,0%-dən aşağı olmuş, 9 rayonda isə xərclərə 100,0%-dən də çox icra edilmişdir. Ən aşağı icra səviyyəsi Abşeron rayonuna (65,6%), ən yüksək icra səviyyəsi ilə 108,9% olmaqla Zərdab rayonu na aid olmuşdur. 2018-ci ilin 6 ayı ərzində yerli gəlir və xərclər arasında yaranmış fərqin tənzimlənməsi məqsədilə 30.09.2018-ci il tarixinə büdcəyə geri qaytarılması şərti ilə Bakı, Gəncə, Lənkəran, Şirvan və Yevlax şəhərlərinə 8450,0 min manat məbləğində vəsait ayrılmışdır. Bu məbləğdə ən böyük xüsusi çəkiyə Bakı şəhəri malikdir (75,3%). Ayrılmış vəsaitdən 1550,0 min manat və ya cəmi vəsaitin 18,3%-i 30.06.2018-ci il tarixinədək geri qaytarılmışdır. Təqdim edilmiş məlumatların təhlili göstərir ki, Gəncə, Şirvan və Yevlax şəhərlərinə yerli gəlir və xərclər arasında yaranmış fərqin tənzimlənməsi məqsədilə büdcədən ayrılmış vəsait tam məbləğdə geri qaytarılmışdır. Yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün mərkəzləşdirilmiş xərclərdən ayrılan vəsaitlər üzrə, ümumilikdə, 31385,0 min manata qarşı 31497,0 min manat və ya 100,4% (112,0 min manat çox) səviyyəsində icra olunmuşdur. Bəzi rayonlar üzrə yerli gəlirlərin yerli xərcləri maliyyələşdirə bilməyən hissəsi qədər mərkəzləşdirilmiş xərclərdən vəsaitin ayrılması olduğu halda, rayonların gəlir və xərclərinin kəsininin bağlanması artıq mərkəzləşdirilmiş vəsait ayrılmış, bəzi rayonlar üzrə yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün mərkəzləşdirilmiş xərclərdən ayrılmış vəsait üzrə 6 aylıq təsdiq edilmiş planda nəzərdə tutulandan da artıq vəsaitin istifadəsinə yol verilmişdir. 2018-ci ilin birinci yarım ilində 2017-ci ilin həmin dövrü ilə müqayisədə 1495 sayda və 33,3% çox satılma keçirilmişdir, icra edilmiş vəsaitin məbləği isə 638,4 mln. manat və ya 27,5% çox olmuşdur. Hesablama Palatasına təqdim edilmiş hesablara əsasən 31.12.2017-ci il tarixi ilə müqayisədə cari ilin 6 ayı ərzində debitor borcların məbləğində artım olmuş, ötən ilin sonuna mövcud olan borc 32,9% artmışdır. Debitor borclarda hesabat dövründə müşahidə edilən artım məbləği müvafiq dövrdə icra edilmiş büdcə xərclərinin 7,3%-ə bərabərdir. Ötən ilin sonu ilə müqayisədə 4 funksional bölmə üzrə 740170,22 min manat məbləğində artım olmuş, 1 bölmədə 48,54 min manat məbləğində borc cari ildə yaranmış, 9 bölmədə isə 45695,65 min manat məbləğində azalmışdır.

Debitor borcların iqtisadi təsnifatı üzrə strukturuna gəldikdə isə, qeyd olunmalıdır. Cəmi debitor borcun 98,1%-i "Digər xərclər" və "Qeyri-maliyyə aktivlərinin alınması" bölmələrinin payına düşür. Bu bölmələr üzrə mövcud debitor borc 2018-ci ilin dövlət 9 büdcəsində həmin bölmələrə nəzərdə tutulmuş (müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən icra prosesində dəyişdirilmiş proqnoz göstəricisinin) cəmi xərclərin müvafiq olaraq 56,7%-ə və 58,9%-ə bərabərdir. "Digər xərclər" və "Qeyri-maliyyə aktivlərinin alınması" bölmələri üzrə hesabat dövründə icra olunmuş vəsaitlərlə müqayisədə isə həmin bölmələr üzrə debitor borclar bu məbləğlərin müvafiq olaraq 49,7%-ə və 59,5%-ə bərabər olmuşdur. 2018-ci il 1 yanvar tarixə dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabında qalıq 1644,6 milyon manat təşkil etmiş, 2018-ci ilin 6 ayı ərzində 337,8 milyon manat və ya 20,5% artaraq, 2018-ci il 30 iyun tarixinə 1982,4 milyon manat olmuşdur. Təqdim olunmuş hesabat məlumatlarına əsasən, 30.06.2018-ci il tarixə vahid xəzinə hesabının qalıq məbləğinin 1311,3 milyon manatı və ya 66,1%-i yerləşdirilən və idarəetməyə verilən vəsaitdən, 671,1 milyon manatı və ya 33,9%-i isə Mərkəzi Bankdakı hesablarda olan vəsaitlərdən ibarət olmuşdur. Dövlət Neft Fondunda idarəetmədə olan vəsaitlərə görə cari ilin 6 ayının yekunları üzrə 6,2 milyon ABŞ dolları məbləğində faiz gəlirləri hesablanmış da, qeyd olunan mənbə üzrə vəsait daxil olmamışdır.

Büdcə kəsirinin maliyyələşmə mənbələri

Cari ilin yanvar-iyun ayları üçün dövlət büdcəsi profisitlə proqnozlaşdırılırsa da, 2018-ci ilin dövlət büdcəsi ilə bağlı qanunda büdcə il üzrə kəsirlə nəzərdə tutulmuşdur. Bu əsasdan da, həmin qanunla büdcə kəsirinin maliyyələşmə mənbələri kimi özəlləşdirmədən, digər mənbələrdən daxilolmalar (daxili və xarici borcların, 2018-ci ilin 1 yanvar tarixinə dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabının qalıq) və Avropa İttifaqının qrantından daxilolmalar müəyyən edilərək, hər bir istiqamət üzrə proqnoz məbləğləri təsdiq edilmiş və hesabat dövründə icra olunmuşdur. Özəlləşdirilmədən daxilolmalar üzrə vaxtı çatmış (hesablanmış), lakin dövlət büdcəsinə ödənilməmiş vəsaitlər üzrə qalıqlar 01.01.2018-ci il tarixə 16531,9 min manat olmuş, 01.07.2018-ci il tarixə isə ilin əvvəli ilə müqayisədə 10636,3 min manat artaraq, 27168,2 min manat təşkil etmişdir.

Özəlləşdirmədən daxilolmalar üzrə qalıq məbləğlərinin artımı Kiçik dövlət müəssisə və obyektleri, icarəyə verilmiş qeyri-yaşayış sahələri, yarımçıq tikililərin və daşınar dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi (4868,2 min manat) və İnvestisiya müsabiqəsi yolu ilə özəlləşdirməyə yönəldilən müəssisələrin (səhmlərin, hissələrin) satışı (6224,0 min manat) üzrə olmuşdur. 10 Dövlət büdcəsinin kəsirinin maliyyələşdirilməsi üçün digər mənbələrdən daxilolmalar (daxili və xa-

rici borcların, 2018-ci ilin 1 yanvar tarixinə dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabının qalıq) 2018-ci il dövlət büdcəsində 791000,0 min manat məbləğində nəzərdə tutulmuş, 2018-ci ilin 6 ayı üzrə 44894,3 min manat vəsait icra edilmişdir ki, bu da daxili borcların, ölkə daxilində qiymətli kağızların (istiqrazların) yerləşdirilməsindən ibarətdir. 2018-ci ildə dövlət büdcəsi kəsirinin maliyyələşdirilməsinin mənbələrindən biri kimi Avropa İttifaqının qrantı üzrə illik 29000,0 min manat məbləğində vəsait proqnozlaşdırılmış, 2018-ci il dövlət büdcəsinin gəlirlərinin, xərclərinin və kəsirinin maliyyələşdirmə mənbələrinin rüblər və aylar üzrə bölgüsü ilə dekabr ayında daxil olması nəzərdə tutulmuş, 2018-ci ilin 6 ayında Avropa İttifaqının qrantı üzrə vəsait daxil olmamışdır.

Dövlət borcu

Borclu təşkilatların təqdim etdiyi operativ məlumatlara əsasən, həmin kredit sazişləri əsasında istifadə olunmuş kreditlər üzrə Azərbaycan Respublikasının xarici dövlət borcunun ümumi məbləği 2018-ci ilin 6 ayı ərzində 0,1 milyard ABŞ dolları və ya 1,1% artaraq 9,5 milyard ABŞ dolları (şərti öhdəliklər daxil olmaqla) təşkil etmişdir. İmzalanmış sazişlər üzrə istifadə olunmuş və dövlət borcu hesab edilən kreditlərə görə xarici dövlət borcu ÜDM-in 21,6%-ni təşkil etmişdir. Adambaşına düşən xarici dövlət borcu ilin əvvəli ilə müqayisədə 8,0 ABŞ dolları və ya 8,4% artaraq 1 iyul 2018-ci il tarixə 957,5 ABŞ dolları təşkil etmişdir. 01 iyul 2018-ci il tarixinə operativ məlumatlara əsasən dövlətin daxili borcu 1,0 milyard manat (şərti öhdəliklər daxil olmaqla) təşkil etmişdir ki, bu 01 yanvar 2018-ci il tarixə olan məbləğə bərabərdir. 2018-ci il üçün dövlət büdcəsində xarici dövlət borcu üzrə il ərzində 1621142,3 min manat əsas borc və 538454,8 min manat məbləğində faiz borcun ödənilməsi proqnozlaşdırılmış, hesabat dövründə isə müvafiq olaraq 670826,1 min manat və 248872,8 min manat icra edilmişdir. Daxili borc üzrə isə əsas və faiz borcları üzrə, proqnoz məbləğləri müvafiq olaraq, 22984,0 min manat və 80196,4 min manat, icra göstəriciləri isə 12984,0 min manat və 46566,9 min manat təşkil etmişdir. Məlumatların təhlili xarici borc üzrə faiz borcunun, daxili borc üzrə isə əsas borcun hesabat dövründə illik göstərici ilə müqayisədə daha çox icra edildiyini göstərir. Belə ki, xarici borcun tərkibində əsas borcun 58,6%-nin, daxili borcun tərkibində isə 43,5%-nin cari ilin ikinci yarısında icra olunması nəzərdə tutulmuşdur. 11 Hesabat dövründə məcmu dövlət borcunun ödənilməsi məqsədilə icra edilmiş cəmi vəsaitin tərkibində əsas borca yönəldilmiş vəsaitin 98,1%-i, faiz borcuna yönəldilmiş vəsaitin isə 84,2%-i xarici dövlət borcuna aid olmuşdur.

31 avqust 2018-ci il

Düz 25 il öncə - 1993-cü il 31 avqust tarixində Qubadlı erməni təcavüzkarları tərəfindən işğal edilməklə, Azərbaycan iqtisadiyyatına milyonlarla manat ziyan vurub.

Ermənistanla 130 kilometr həmsərhəd olan Qubadlı rayonu ötən əsrin 80-ci illərinin sonlarından başlayaraq, son günlərinə qədər düşmənlə qəhrəmancasına döyüşüb. Silaha sarılan qubadlılara mərkəzdən heç bir kömək gəlməyə də, onlar doğma yurd yerlərini var qüvvələri ilə qoruyublar. Lakin Cəbrayıl Füzulinin işğalından sonra Qubadlı tamamilə təkləndi və müdafiəsiz qaldı. Bunun əsası isə, hələ 90-cı illərin əvvəllərində qoyulmuşdu. Hakimiyyət uğrunda gedən mübarizələrdə döyüş cəbhədən Bakıya keçmişdi. 1992-ci ilin mayında müdafiə nazirinin müavini, baş qərargah rəisi Şahin Musayev işğal olunan Şuşa qalasından çıxaraq, qoşunları və hərbi texnikanı Bakıya apararkən, əhalinin rayonun müdafiəsini təşkil etmək tələbinə laqeyd yanaşır və buna etiraz əlaməti olaraq, sakinlər tərəfindən iki gün girov saxlanılır. Müdafiə naziri Rəhim Qaziyev isə rayonun təhlükəsizliyi-

ni təmin etmək əvəzinə, 3 qırıcı təyərə ilə Şahin Musayevi azad etməyə gəlir. Qeyd edək ki, belə təxribatlar sonralar da davam etdirilir, bu isə, rayonun müdafiəsini daha da zəiflətdi. Lakin buna baxmayaraq, qubadlılar düşmənin hücumunun qarşısını mərdliklə alırdılar. Məhz belə təxribatlar nəticəsində, 1993-cü ilin iyul-avqust aylarında bütün cəbhə boyu erməni hücumlarının miqyası genişləndi. Eyni mərkəzdən idarə olunan daxili xəyanətkarlar özlərinə tabe olan hərbi birləşmələri döyüş mövqelərindən çıxardılar. Həmin illərdə Cəbrayıl rayonunun işğal edilməsi cənub-şərq istiqamətində Qubadlının müdafiəsinə sarsıdıcı zərbə vurdu. Zirehli texnikanın qarşısında 4-5 adama düşən bir avtomatla dayanmaq mümkün deyildi. Sürət Hüseynovun söz verdiyi 25 tank və zirehli texnika gəlib çıxmıdı. Avqustun 30-da erməni hərbi birləşmələri yerli əhalinin qoruduğu Gərək kəndi istiqamətində güclü hücumla keçdilər. Əsas zərbə Xanlıq tərəfə yönəldi. Qeyri-bərabər döyüşlərdə xanlıqlı-

Bu gün Qubadlının işğal günüdür

lar nə qədər fədakarlıq göstərsələr də, erməni tankları kəndə soxuldu. Həkeri çayı boyunca Muradxanlı, Balasultanlı və Xoçik istiqamətində erməni faşistləri kəndləri yandırır və dinc əhaliyə divan tuturdu. Buna cavab vermək əvəzinə, avqustun 30-u və 31-də rayonu müdafiə edən hərbi birləşmələr heç kime xəbər vermədən döyüş mövqelərini tərk etdilər. Nəticədə, əhali rayondan çıxmağa məcbur edildi və avqustun 31-də Qubadlı ermənilər tərəfindən işğal edildi. Torpaqlarımızın qorunması uğrunda mübarizə-

də 238 nəfər Qubadlı sakini qəhrəmancasına şəhid oldu. 100 nəfərə qədər insan itkin düşdü və girov götürüldü. Yüzlərlə döyüşçü və mülkü əhali yaralandı, əlil oldu. Əhalinin yurd-yuvası talandı. 94 kənd və Qubadlı şəhəri yerlə yeksan edildi.

Döyüşlərdə qəhrəmanlıq göstərən 9 nəfər Qubadlı sakini sonralar Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görüldü.

Hazırda Qubadlının 35 mindən çox əhalisi var. Onlar Azərbaycanın 42-dən çox şəhər və rayonunda məskunlaşıblar. 22 mindən çox Qu-

badlı sakini məcburi köçkün soydaşımız isə Sumqayıtda yaşayır. Azərbaycan dövləti Qubadlıdan olan məcburi köçkünlərin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində də mühüm işlər görüb. Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Qaçqınların və məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və məşğulluğunun artırılması üzrə Dövlət Proqramı"na əsasən, ölkəmizin müxtəlif bölgələrində, o cümlədən, Bakıda məcburi köçkünlər üçün salınan müasir qəsəbələrdə, yaşayış məhəllələrində Qubadlıdan olan məcburi köçkünlər də hər cür şəraiti olan mənzillərlə təmin olunublar.

Lakin yarıdan yüksək səviyyəli şəraitə baxmayaraq, Qubadlı rayonunun sakinləri də öz doğma ocaqlarına qayıtmaq ümidi ilə yaşayırlar və həmin günü səbirsizliklə gözləyirlər. Bütün qubadlılar iqtisadi baxımdan, gündən-günə inkişaf edən qüdrətli Azərbaycan dövlətinin Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin yürütdüyü uğurlu siyasət nəticəsində, tezliklə düşməne qalib gələcəkləri günün reallaşacağına böyük ümid edirlər.

R.HÜSEYNOVA

Erməni qəzeti "Past" avqustun 17-də baş nazir Nikol Paşinyanın bu postu ələ keçirməsinin 100-cü gününə həsr etdiyi kütləvi mitinqlə bağlı araşdırmalara başlayıb və burada əsas məqsəd, aksiyanın kimlər tərəfindən maliyyələşdirilməsidir. Adıçəkilən qəzet istər Paşinyanın, istərsə də onun hökumətində təmsil olunan şəxslərin mətbuatda sözügedən məsələ ilə bağlı müxtəlif fikirlər səsləndirdiklərini xatırladı və həmin fikirlərin əksəriyyətinin üst-üstə düşmədiyini yazıb.

"Past" qəzeti: "Məgər sualın ünvanının hökumət deyil, siyasi partiya olması ilə bağlı cavabın verilməsinə beş gün vaxt lazımdır?"

"Bütün bunlarla yanaşı, xərclərin müxtəlif və fərqli rəqəmlərlə göstərildiyi belli olub", yazan "Past" qəzeti, hətta buna görə dəqiq məlumatlar almaq üçün hökumətə müraciət etdiyini də qeyd edib: "Past" qəzeti avqustun 22-də mitinqin keçirilməsi ilə bağlı nə qədər xərcin çəkildiyini və maliyyə buraxan mənbələrin kimlər olduğunu öyrənmək üçün hökumətə rəsmi qaydada məktub göndərib. Ötən 5 iş günü ərzində biz hökumət aparatının informasiya və ictimaiyyətlə əlaqələr idarəsindən cavab aldıq. Onlar sualımızı "Vətəndaş sazişi" partiyasına (Paşinyanın parlamentdəki "Yelk" fraksiyası və siyasi hərəkatı partiyaya çevrilib - R.R.) verməyi tövsiyə etdilər".

Beləliklə, bu faktın özü də sübut edir ki, artıq erməni ictimaiyyətində küçədə formalaşmış hökumətə - baş nazir Nikol Paşinyana etimadsızlıq və inamsızlıq hissləri yaranmağa başlayıb. Xüsusilə, ölkənin aparıcı media orqanlarından olan "Past" qəzetinin bu məsələ ətrafında araşdırmalara başlaması da, məhz bu cür qənaətə gəlməyə kifayət qədər zəmin yaratmış olur. Məsələn, qəzet, eyni zamanda, yazır ki, ünvanlanan suala rəsmi dövlət orqanından beş gün ərzində cavab verilməsi təqdirəlayiq hal kimi qiymətləndirilsə də, belə bir sual qoyulur: "Məgər sualın ünvanının hökumət deyil, siyasi partiya olması ilə bağlı cavabın verilməsinə beş gün vaxt lazımdır?"

Şübhələr və etimadsızlıq

Erməni KİV-ləri baş nazirə tələ qurub

Məqsəd, növbədənəkar parlament seçkilərində Paşinyan hökumətini devirməkdir

Adıçəkilən qəzet digər maraqlı sualla çıxış edir: "...Başqa tərəfdən, "Vətəndaş sazişi" partiyasının bu məsələyə hansı aidiyyəti ola bilər? Çünki söhbət hakimiyyətə gəlmiş siyasi partiyadan deyil, faktiki olaraq, hakimiyyət rəhbərinin - baş nazir və 5 partiya nümayəndəsinin daxil olduğu mövcud hökumətin 100 günlük fəaliyyətindən gedir."

Beləliklə, fakt budur ki, Nikol Paşinyan və onun siyasi ətrafı avqustun 17-də keçirdiyi mitinqlə bağlı verilən suallara yekdil cavab verə bilmirlər. Bu isə, artıq həmin məsələdə qaranlıq məqamların olduğunu sübut edir. Hər halda, son vaxtlar Ermənistanın tanınmış ictimai-siyasi adamları, politoloqlar, ekspertlər, siyasi araşdırmaçılar, o cümlədən, medialar haqlı olaraq, şübhələnməyə başlayıblar. Xalqın ümidlərinin qırılması isə bu realıq isbatlamaqdadır.

"Hraparak": Arsen Xaratyan Rusiyanın Paşinyana təsiri nəticəsində istefa verir"

Yeri gəlmişkən, onu da xatırlatmaq mümkündür ki, artıq Paşinyan hökumətindən istefalara da başlanılıb. Misal üçün, bununla bağlı yazan digər erməni qəzeti - "Hraparak"a görə, baş nazirin müşaviri Arsen Xaratyanın vəzifəsindən istefasında Rusiya izlərinin olduğu göstərilir. "Belə məlumatlar var ki, o, məhz Rusiya hakimiyyətinin tələbləri əsasında gedib", yazan "Hraparak", həmçinin, qeyd edir ki, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) hazırkı baş katibi Yuri Xaçaturovun həbs olunması tələbini də Nikol Paşinyana Arsen Xaratyan məsləhət görüb: "Məhz o, Nikol Paşinyana Yuri Xaçaturovun KTMT-yə üzv olan ölkələrə əv-

vəlcədən məlumat vermədən həbs olunmasını məsləhət görüb və inandıraraq ki, problem yaranmayacaq və həmin posta yeni namizədin irəli sürülməsi mümkünlüyü əldə ediləcək".

Lakin göründüyü kimi, belə olmadı və Yuri Xaçaturovun həbsi məsələsi reallaşsa da, onun dərhal azadlığa buraxılması, bilavasitə Rusiya tərəfindən qəti tələb kimi qoyuldu.

"Arsen Xaratyanı Moskvada Amerikanın casusu hesab edirlər və..."

Erməni qəzeti şəxsi mənbəsinə istinadən Arsen Xaratyanın Rusiyaya qarşı köklənən insan olduğunu yazıb və rəsmi Kremlin bu şəxsə qarşı kəskin antipatiyasının olduğunu qeyd edib: "Bütün bunlardan əlavə, Arsen Xaratyanı Moskvada Amerikanın casusu hesab edirlər və istəməzlər ki, qardaş Ermənistanında baş nazirin əsas məsləhətçisi bu kimi fərd olsun. Əlbəttə, onunla bağlı digər mövzular da var və faktiki olaraq, ötən 27 ildə belə bir hal yaranmayıb ki, Moskvadan zəng edilsin və hər hansı konkret insanın işdən çıxarılması tələb edilsin".

Xatırladaq ki, Arsen Xaratyan istefasının səbəblərini Facebook sosial şəbəkəsində yazarkən, bunu ailəsinin az görməsi ilə əlaqələndirib. Belə ki, onun ailəsi Tbilisidə yaşayır.

Lakin bütün bunlara rəğmən, ortaya çıxarılan bu və ya digər nüanslar, nəticə olaraq, Paşinyan hökumətinin etimadları doğrultmadığını təsdiq edir. Xüsusilə, medianın həmin məsələlərdə, demək olar ki, gündə faktlar üzə çıxarması və erməni ictimaiyyətini məlumatlandırması, artıq Ermənistanında gözlənilən növbədənəkar parlament seçkilərinin qarşıdurmalarla müşahidə ediləcəyini proqnozlaşdırır. Xüsusilə, köhnə sistemin yeni siyasi güc şəklində ortaya çıxıb, Paşinyan hökumətini devirmək planlarını da nəzərə alsaq, belə qənaətə gəlmək olar ki, müəyyən media qurumları da onlara bu kimi dəstək göstərməyə başlayıblar. Misal üçün, "Past" və "Hraparak" kimi...

Rövşən RƏSULOĞ

"Nar" korporativ müştərilər üçün yeni imkanlar açır

Hər zaman keyfiyyətli xidməti və sərfəli şərtləri ilə seçilən mobil operator "Nar" korporativ müştəriləri üçün yeni təkliflərini təqdim edir. Müştərilər sərfəli şərtlərlə, smartfon, 4G data modem və portativ internet daşıyıcısı əldə edə bilər.

Korporativ tariflərdən birini seçməklə, müştərilər sərfəli qiymətə yeni model smartfon əldə edə biləcəklər. Smartfonu əldə etmək üçün bir "Nar" nömrəsinin korporativ tarifdə olması kifayətdir. Təqdim olunan smartfona 1 il müddətində zəmanət verilir.

Daim genişlənən 4G şəbəkəsi ilə "Nar" müştərilərinə hər zaman və hər yerdə yüksəkkeyfiyyətli internetdən istifadə etmək imkanı açır. İnternetdən daimi istifadə edən iş adamları "Nar"ın pulsuz 4G data modem və data nömrələrini əldə edə və 1 il müddətində, xüsusi endirimlə, aylıq 20 gicqabayt mobil internetdən yararlanırlar.

"Nar"ın portativ internet daşıyıcısı isə daimi ofisdən istifadə etməyən şirkətlər üçün cəlbedici təkliftir. Belə ki, "WTTx" cihazı ("Wireless To The x", tərc.: X nöqtəsi ilə naqilsiz əlaqə) vasitəsilə eyni anda 32 cihaz "Nar" şəbəkəsinə qoşularaq internetdən istifadə edə bilər. Qeyd olunan təkliflər həm yeni qoşulan, həm də mövcud korporativ müştərilər üçün nəzərdə tutulub. Təklifə qoşulmaq və həmçinin əlavə məlumat almaq üçün "Nar" nömrələrindən 789 qısa nömrəsinə zəng edə və ya business-nar@azerfon.az elektron poçtuna yazmaq olar.

"Azerfon" şirkəti ("Nar" ticarət nişanı) 2007-ci il martın 21-də fəaliyyətə başlayıb. "Nar" ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim edib və geniş 4G şəbəkəsini abunəçilərinin istifadəsinə verib. Hazırda "Nar" şəbəkəsi ölkə ərazisinin 93 faizini əhatə edir və 6500-dən artıq baza stansiyası ilə 2,1 milyondan çox abunəçiyə yüksəkkeyfiyyətli xidmət göstərir. "P3 Communications" tərəfindən 2017-ci ildə keçirilmiş şəbəkə sınaqları nəticəsində "Nar" şəbəkəsi "ən yaxşı mobil zəng xidməti" göstərən şəbəkə olaraq tanınıb.

Qərbə satılan xəyanət simvolu

Əli Kərimlinin xəmiri bu istiqamətdə yögrulub

Elə şəxsiyyətlər mövcud olub ki, illər, qərinələr, hətta əsrlər keçsə belə, onların insanlar üçün gördükləri işlər bu gün də öz səmərəsini verir. Ancaq elə kəslər də olur ki, onların adları çəkiləndə, lənət və nifirlərdən başqa, heç nə eşitmək olmur. Belələri insanlıqdan uzaq olan ünsürlərdir. Dağıdıcı müxalifət düşərgənin xəyanət simvolu olan AXCP sədri Əli Kərimlinin satqınlıq xronologiyasına nəzər salmaq kifayətdir.

Bu gün ölkəsinə, xalqına və dövlətinə xain olan AXCP sədri Ə.Kərimli bu günədək siyasi fəaliyyəti ilə hər an Azərbaycanın milli maraqlarını satmağa hazır olduğunu nümayiş etdirib. O və müttəfiqləri yalançı, qısa ömürlü birliklər yaradaraq, pafoslu çıxışlar edir, əslində isə, bir-birlərindən xarici pulverənlərə kompromat ötürmək uğrunda mübarizə aparırlar. Onların siyasi fırıldaqçılıq üsullarına şeytan da həsəd aparar. Bunu uzun müddət Ə.Kərimli ilə bir cəbhədə təmsil olunanlar da bəyan ediblər.

Mənəviyyətsizlik simvolu

AXCP sədri Ə.Kərimlinin mənəviyyətsizlik simvolu olmasını isbat etmə-

yə ehtiyac yoxdur. Çünki onun Azərbaycan qərəzli mövqedə dayanan xarici ölkələrin əlində ələbaxım fiqura çevrilməsi, tənqidatçı qüvvələrlə birgə çalışmasını təsdiqləyən çoxsaylı faktlar mövcuddur. "Siyasi karyerasında", xüsusilə, ermənilərlə işbirliyini təsdiq edən amillər istənilən qədərdir və bu barədə onun əməllərinin sübuta ehtiyacı yoxdur. Dağıdıcılıq, ziyankarlıq, xəyanət missiyasını daim təbiiq edərək, düşərgədə qarışıqlıq yaradan Ə.Kərimlini silahdaşları belə heç vaxt önəmli fiqur kimi qəbul etmirlər.

Faktlar, sübutlar, dəlillər

Zaman-zman, xarici ölkələrdəki ağalarına xidmət göstərən, təlimatlar alıb dövlət maraqlarına qarşı çirkin xəyanətkar fəaliyyət yolu tutan AXCP sədri Ə.Kərimli ən yaxın tərəfdaşların-

dan olan "Azadlıq" qəzetinin baş redaktoru Qənimət Zahidin "Azərbaycan saatı" adlı verilişində gedən materiallar, eyni zamanda, xəyanətkar ünsürlərlə iş birliyi quraraq, bu satqınlığın əvəzində pul yardımı ilə "mükafatlandırılıb". Məhz həmin maliyyə vasitəsilə AXCP sədri Ə.Kərimli Azərbaycanda dəfələrlə qarşıdurmalar yaratmaq məqsədilə müxtəlif dağıdıcı təmayüllü təşkilatlar yaradıb, onlardan çirkin məqsədlər üçün istifadəyə cəhdlər göstərmişdir.

Bu gün də Ə.Kərimli hakimiyyətə yiyələnmək üçün, hansı yolla olursa olsun, hətta şeytanla belə əməkdaşlığa gedir. Elə bu yolun yolçusu olan Fransada yaşayan əmisi oğlu İncilə Kərimovun da terrorçu şəbəkənin hərəkətlərinə haqq qazandıran bəyanatla çıxış etməsi və qaniçən qruplaşmanı ölkəmizə dəvət etməsi, Kərimli xislətini təsdiqləyən faktordur.

Digər bir fakt: Nardaranda baş verən hadisələr zamanı Ə.Kərimli sosial şəbəkədə insanları "qiyama" səsləyib, bununla, ölkədə vətəndaş qarşıdurması yaratmağa cəhdlər göstərmişdir. İyrene məqsədinə çatmaq üçün simasını itirmiş, milli mənafehləri düşünməyən, hər cür alçaqlığa qol qoyan AXCP sədri hər zaman istənilən qaranlıq dairelərlə müttəfiqliyə hazır olan anti-milli qüvvəyə çevrildiyini nümayiş etdirib.

Rəfiqə HÜSEYNOVA

Acı sonluqdan qaçmağın mümkünsüzlüyü

RƏFIQƏ

Qərbi bir mühit yaranıb dağıdıcı düşərgədə hər kəs özünü "əsl müxalifətçi" hesab edir. Gülünc iddiadır. Gülüncdür, ona görə ki, hər bir normal, demokratik cəmiyyətdə müxalifətin olması vacibdir. Ancaq bu gün Azərbaycanda olan müxalifət kimisi heç dünyaya gəlməyib. Sual olunsun ki, bu müxalifət bu 25 ildə nə edib, nə dəyişib? Özünə hörmət edən kəs deyər ki, vallah, həmin müxalifət necə görmüşəm-sə, eləcə də qalıb. Sual edəndə ki, nəyə görə belə düşünürsən? Cavab verər ki, müxalifət, əslində, müxalifət olduğundan üzübəri həmin təxəyyülə, həmin təfəkkürə və həmin təsəvvürə malik olan primitiv siyasi dairedir.

Bu primitiv siyasi daire ancaq özünü "atalı"-anılı olmaqla, "çox güclü" olduqlarını iddia edirlər. Ancaq anlamırlar ki, ötən zaman kəsimində "əriyərek", yoxa çıxmağa başlayıblar. Yəni "var olduqlarını" deyənələr, indi yox olmamaq üçün də özlərində güc tapıb bilmirlər. Xüsusilə, dağıdıcı müxalifətin əsas iki qanadı olan Müsavat və AXCP-də qarşıdurmaların yaşanması da, təbii ki, səbəbsiz deyil.

Abrına hakim olmayan müxalifət

Məhz belə bir məntiq isə, acı sonluqdan qaçmağın mümkünsüzlüyünü özündə ehtiva etmiş olur. Müxalifət düşərgəsində "müxalifətçiyəm" iddiasında olanlar, bir-birini də eşitmirlər. Bir-birinə qarşı kar olmaq, kor olmaq tendensiyalarından, əl tutmamaq, salam verməmək kimi amillərdən, "sözünü özün deyib, özün eşidirsən" formasındakı "mən səni eşitmək istəmirəm, sən danışırsan da, burada bəziləri kənara işləyir" formasında oxşar replikalar yekunda alışmaqda olan barıt çəlləyi üçün bir kibrit çöpü olurlar.

Məntiq və düşüncə, qavramaq, söz eşidib, kəlmə kəsmək insan üçün normal bir şeydir. Ancaq bu normalı müxalifət düşərgəsində görmək mümkünsüzdür. Çünki bugünkü müxalifətin düşüncəsi budur, səs-küy vasitəsilə qabağa keçəcəklərini düşünsələr də, anlamırlar ki, əslində, səs-küy vasitəsi ilə nə qədər uzun yol qət etsələr, bir o qədər də öz ifşalarına yaxınlaşacaqlar. Bir də müxalifət öz abrina hakim olmasa da, Azərbaycan qanunları öz göstərişlərinə hakimdir və əsla, hansısa siyasi qüvvə üçün "müxalifətçiyəm", müxalifətin "anası" "olması" adlı məfhum qəbul olunmayıb. Bu gün hər bir siyasi qüvvənin mövcudluğuna da, fəaliyyətinə də bərabər təminatlar yaradılıb. Bundan sonra da həmin rentabelliği qoruyub-saxlayacaq və həmin "müxalifətçiyəm" deyənələr hansı oyunları çıxaracaq, həmin qanunlar üzərində hansı təhrifləri etməyə çalışacaq, bax, bu, artıq tam başqa bir söhbətin mövzudur.

Faktdır ki, "mənəm-mənəm" deyən müxalifətin arxasında hansısa xarici maraqlı qüvvələr və beynəlxalq təşkilatlar dayanır. Amma bir nüansa da toxunmaq ki, beynəlxalq təşkilatlar qeyd olunan təşəbbüsdə bulduqları zaman belə, bunu müxalifətə olan sevgilərindən və ya həmin müxalifətin dəstəkçisi olmaq arzularından irəli gəlmir. Onlar bu zavallıqları alət kimi o yan-bu yana fırlayıb, danışıdır, ortaya ataraq, öz maraqlarını təmin etməyə çalışırlar. Bir də abrina hakim olmayan müxalifətə elə belə də edirlər.

Artıq bu kimi amillərin arxasında, təbii ki, bir sübut dayanır - siyasi hadisələr fonunda siyasi dividend artırmaq və bu yolda istənilən qarşıdurmalara getmək. Ancaq bu "badbaxt" müxalifət anlamır ki, acı sonluqdan qaçmaq mümkünsüzdür. Bunu isə, hər şeyi yaddaşına köçürən və yalan danışımayan zaman da göstərəcək.

İosif Kabzon vəfat edib

SSRİ xalq artisti, Rusiya Dövlət Dumasının deputatı İosif Kabzon uzun sürən xəstəlikdən sonra 80 yaşında vəfat edib. AZƏRTAC

Rusiya KİV-lərinə istinadla xəbər verir ki, bu barədə məlumat Dövlət Duması tərəfindən təsdiqlənib. Məşhur müğənni iyulun 20-də ağır vəziyyətdə xəstəxanaya yerləşdirilmişdi. 2005-ci ildə onda onkoloji xəstəlik aşkarlanmış, bundan sonra bir neçə cərrahiyyə əməliyyatı və kimyoterapiya kursları keçmişdi. 1937-ci il sentyabrın 11-də Ukraynanın Donesk vilayətinin Çasov Yar şəhərində anadan olan İosif Kabzon uşaq yaşlarında oxumağa başlayıb. Hələ doqquz yaşında Kremlə Mərkəzi Komitənin sədri İosif Stalinin qarşısında oxuyub.

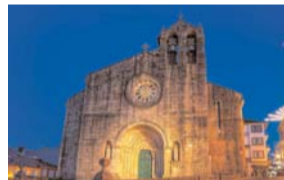
Hərbi xidmətini Zaqafqaziya Hərbi Dairəsinin musiqi və rəqs ansamblında keçib, sonra Qnesinlər adına Dövlət Musiqi-Pedaqoji İnstitutuna (indiki Qnesinlər adına Rusiya Musiqi Akademiyası) qəbul olub. Ümumittifaq radiusunda çıxışları ilə məşhurluq qazanıb. Estrada artistlərinin ümumrusiya müsabiqəsində və 1964-cü ildə Polşanın Sopot şəhərində keçirilən festivalda qələbə qazanaraq estradada mövqeyini bir qədər də gücləndirib.

"Baharın on yeddi anı" filmi ekrana çıxdıqdan sonra onun lirik bariton səsinə keçmiş Sovet İttifaqında tanımayan qalmayıb. Qastrol fəaliyyəti yarım əsrdən çox davam edən İosif Kabzonun repertuarına 3 minə yaxın mahnı daxildir. O, estrada ilə yanaşı, fəal ictimai-siyasi və xeyriyyəçilik fəaliyyəti, həmçinin bizneslə məşğul olub, müəllimlik edib. Altı çağırış Dövlət Dumasının deputatı seçilib.

İspaniyada kilsələri talayrlar

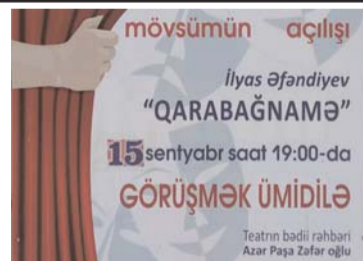
Tarix və memarlıq irsinin talanması İspaniyada aktual problemdir. Son faktlardan biri kimi Suriya əyalətində başlı-başına buraxılmış Merkadera qəsəbəsini göstərmək olar. AZƏRTAC xəbər verir ki, Merkaderanın əhalisi 1970-ci illərdən azalmağa başlayıb və son illər qəsəbədə sakin qalmayıb. IX əsrə aid edilən yerli kilsə isə talanıb. Binaların giriş qapıları, kupel, rəsmlər yoxa çıxıb, bir neçə gün bundan əvvəl isə sütunlu eyvan və zəng qülləsi viran edilib.

Kastiliya və Leonda boşaldılmış xeyli kənd və qəsəbə yoxolma həddindədir. Bununla yanaşı, onların əksəriyyətinin tarixi-mədəni sərvətlərini kimi tanınan binalar mövcuddur. İlk növbədə, bunlar oğrularla cəlb edən məbədlərdir. Müvafiq obyektlərdən oğurluq edilənləri 2-5 il müddətinə həbs gözləyir. Xüsusi mühafizə altında obyektlər olduğu təqdirdə həbs müddəti artırılı bilər. İspaniya ərazisində olan 307 məbəd təhlükə altında yerləşən irsi abidələrə aid edilir.

Milli Dram Teatrı yeni mövsümü "Qarabağnamə" ilə açacaq

Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı yeni mövsümü sentyabrın 15-də "Qarabağnamə" tamaşası ilə açacaq. Teatrın AZƏRTAC-a bildirilib ki, milli teatr ənənəvi olaraq mövsümü "Qarabağnamə" tamaşası ilə açır və bağlayır. Bu tamaşa Azərbaycan xalqının tarixi və bu günü

ilə bağlıdır. Səhnə əsəri XVIII əsrdə Qarabağ xanlığının mərkəzi olan Şuşada baş vermiş tarixi hadisələrdən və Qarabağ hökmdarı İbrahim xanın ictimai-siyasi, ailə-məişət həyatından bəhs edir. Xanlıqlara bölünmüş Azərbaycana yiyələnmək istəyən Rusiya və İranla siyasi əlaqələri və dostluq münasibətlərini bərqərar etməyə çalışan İbrahim xan erməni fitnəkarlığının qurbanı olur.

Xalq yazıçısı İlyas Əfəndiyevin "Hökmdar və qızı" əsəri əsasında hazırlanan tamaşanın rejissoru Xalq artisti Mərahim Fərzəlibəyov, quruluşçu rəssamı Əməkdar rəssam İsmayıl Məmmədov, geyim rəssamı Aygün Mahmudova, işıq üzrə rəssamı Rafael Həsənov, musiqi tərtibatçısı Həmid Kazımzadədir. Rolları Xalq artistləri Fərəhiz Mütəllibova, Rəfiq Əzimov, Səidə Quliyeva, Hacı İsmayilov, Ramiz Məlik, Ramiz Novruz, Sabir Məmmədov, Əjdər Həmidov, Əməkdar artistlər Kazım Abdullayev, Elxan Quliyev, Əli Nurzadə, Məsmə Aslanqızı, Kazım Həsənquliyev, Aslan Şirin, Mirzə Ağabəyli, Elşən Cəbrayilov, Anar Heybətov, Rövşən Kərimduxət və başqaları ifa edəcək.

Qərb dəyərlərinin böhranı və qadın hüquqları

Qərbin Şərq ölkələrində apardığı müstəmləkəçilik siyasəti, iqtisadi maraqlarla yanaşı, ənənəvi dəyərləri aradan qaldırmaq və onların yerində Avropa maarifçiliyinə və humanizminə əsaslanan dəyərlərini yaymaq məqsədini güdürdü. Maraqlısı odur ki, bəzi adiblər mövcud vəziyyətdən çıxış yolunu, Qərbin keçirdiyi mədəni inkişaf yolunu kor-koranə şəkildə təqlid etməkdə görünür, Şərq və Qərbin inkişaf yollarının bir-birindən fərqli olduğuna diqqət yetirmirdilər. Molla Nəsrəddinçilər yalnız inqilabi-maarifçilik istiqamətində fəaliyyət göstərirlər, "Füyuzat" çılardan fərqli olaraq yeni inkişaf yollarını və ideoloji istiqamətləri müəyyənləşdirmirdilər.

Qərbdə qadın azadlığı məsələsi, ilk növbədə, qadınların hüquqlarını pozan mədəni dəyərlərə, kilsəyə, ruhani institutuna qarşı çıxan feminizm hərəkatı kimi tanınmışdı. Şərqdə baş qaldıran "qadın azadlığı" məsələsi də, Qərb feminizminin Şərqdə davamı idi. Lakin Bibliyadan fərqli olaraq, Quranda qadınların hüquqlarına zidd olan bir şey yox idi. Bundan başqa, xristianlıqdan fərqli olaraq, islamda ruhani institutu mövcud deyildir. Əslində, müsəlman Şərq cəmiyyətində "qadın azadlığı" mövhumatından, cəhəldən qurtulub, islami dəyərlərə qayıdış demək olmalıydı. Halbuki bu, belə olmadı. Əksinə, Qərb imperializminin Şərqdə yaydığı "qadın azadlığı" məsələsi, əslində, "qadın" islamdan "azadlığı" demək idi. XIX əsrdə Azərbaycanda burjuaziyanın bəzi nümayəndələri, xüsusilə, Molla Nəsrəddinçilər bu ideyaları inkişaf etdirərək, nicat yolunu qərbəşməkdə, müsəlman qadınlarının Avropa qadınlarına bənzəməsində görürdülər. Çünki millətçiliyin özü Şərqdə Qərb kapitalizminin gətirdiyi bir dəyər idi. Qərb millətçiliyi, feodalizmə və onu müdafiə edən kilsəyə qarşı mübarizədə formalaşmışdır. Sonra elmi-texniki inkişaf səviyyəsinə və milli özünüdərk-inkişaf edən Avropa ölkələri, Şərq feodalizminə qarşı öz metodları ilə mübarizə aparmağa başladılar.

Müasir qloballaşma inkişafı bərabər, bir çox sahələrdə, o cümlədən, mənəviyyatda və dəyərlər sahəsində böhran da yaratdı. Məhz bu cəhətlərə diqqət yetirən ilahiyyatçı S.Musavi Lari yazır: "Qərb dünyası insani və əxlaqi dəyərləri sərbəst elan edərək, insanların boynuna texnikanın köləlik zəncirini atmışdır. Şübhəsiz ki, maşın və cihazların qulları heç vaxt həqiqi xoşbəxtlik və səadətə nə olduğunu bilməyəcəklər. Elm yaşayışı nizamlayır və bu nizam rifaha səbəb olur, amma xoşbəxtlik gətirmir. Səadət bəxş etmək elmin öhdəsindən xaric olan bir işdir. Elm faydalı və ya ziyanlı, çirkin və ya gözəl tanınır,

o, yalnız "düzgün" və yaxud "səhvi" bir-birindən fərqləndirməyə bəcarır. Bəşər həyatı təkə elmi quruluşdan ibarət olsa, yandırıcı cəhənnəmdən başqa, bir şey deyildir. Bertrand Russellin dediyi kimi, belə bir nizamla kəskin mübarizə aparmaq lazımdır. Qeyd olunan mədəniyyət bəşəriyyətə qiymətli hədiyyələr bəxş etsə də, digər tərəfdən, minlərlə dəhşətli cinayətlər və qorxulu fəsadlar da törətmişdir. Nəfsani istəklərin sonsuz və rəhmsiz atəşi ruh və canlara hücum çəkmiş, mənəvi rahatlığı insanların əlindən almışdır. Elm mənəvi həyat mühitində çıraq yandıra bilməmiş, əksinə, onun zülmətini bir az da artırmışdır".

Şərq, elm və texnikanın inkişafı baxımından, Qərb millətlərinə çatmaq imkanında olmasa da, onların mədəniyyətində olan əxlaqi yüngüllükləri mənimsəməkdə yüksək rəhbət göstərir, qorxulu meyillər Şərqdə daha tez yayılmağa başlayır.

Hər bir cəmiyyətin ən böyük məğlubiyəti, yaxşıyla pisi fərqləndirmək qabiliyyətini əldən verməsidir. Belə bir cəmiyyət heç vaxt səadət və xoşbəxtlik əldə edə bilməz.

Təəssüflər olsun ki, bəziləri öz-özlerini aldadır, Qərb mədəniyyətinin zahiri cilvələri onların gözünü qamaşdırır və nəticədə, müasir dövrün əxlaqi böhran və müsibətlərini görə bilmirlər. Bəzən həmin mədəniyyətin ağışına düşmüş bir sıra şəxslər elə vəziyyətdə

tərmək olar. Yaponiya öz əqidə və adətlərini qoruyaraq, ildırım sürətli inkişaf yoluna qədəm qoymuş və mütərəqqi ölkələrdən birinə çevrilmişdir. Bu ölkə 60 ilin ərzində geridə qalmış dövlətlər sırasından çıxaraq, dünyanın ən qabaqcıl ölkələri sırasına daxil olmuşdur. Yaponiya heç vaxt Qərb mədəniyyətinin əsiri olmamış, qədim zamanlardakı kimi milli-məzhəbi ənənələrini, Qərb alimlərindən birinin dediyi kimi, "Qərb mənəviyyat sahəsində Şərqə möhtacdır. Şərqi mənəviyyatı Qərbindən daha zəngin və dolğundur. Əgər şərqilər müasir elm və sənayədə qərblilərdən istifadə edərlərsə, qərblilər də mənəviyyat sahəsində şərqilərdən istifadə etməlidirlər".

Amerikada çıxan jurnalların biri yazır: "Keçmişlə müqayisədə ABŞ-da qeyri-qanuni yolla doğulan uşaqların sayının kəskin sürətdə artması dövləti böyük çətinliklər qarşısında qoymuşdur. Belə uşaqların sayı ildə 200 minə ötür". ABŞ-da bir il ərzində edilən abortların sayı 1,5 milyondan çoxdur ki, bunların 65%-dən çoxu qeyri-qanuni əlaqələrin nəticəsində baş verir və 50%-ə yaxın abortlar azyaşlı ərşiz qızlarla bağlıdır.

İngiltərəli doktor Malnez deyir: "İngiltərədə kilsəyə gedən qızların hər beş nəfərindən biri hamilə olur. Hər il Londonda 50 min abort baş verir. Doğulan hər 20 uşaqdan biri qeyri-qanuni əlaqələrin nəticəsində dünyaya gəlir. Həyat

Amerikada çıxan jurnalların biri yazır: "Keçmişlə müqayisədə ABŞ-da qeyri-qanuni yolla doğulan uşaqların sayının kəskin sürətdə artması dövləti böyük çətinliklər qarşısında qoymuşdur. Belə uşaqların sayı ildə 200 minə ötür". ABŞ-da bir il ərzində edilən abortların sayı 1,5 milyondan çoxdur ki, bunların 65%-dən çoxu qeyri-qanuni əlaqələrin nəticəsində baş verir və 50%-ə yaxın abortlar azyaşlı ərşiz qızlarla bağlıdır.

yətə gəlib çıxırlar ki, düzgün olmayan yaramaz həyat tərzi ən üstün yaşayış növü sayılır və bəzbəzəli zahiri cazibələrin hesabına, hətta özlərini belə tamamilə itirirlər. Qərb mədəniyyətinə uyğun olmayan hər bir hərəkat və rəftardan çəkinərək, bunları özləri üçün xəcalət sayırlar. Ən böyük çatışmazlıq sayılan bu ruhiyyə, müstəqil fikir və şəxsiyyətin itirilməsi ilə yanaşı, milli və dini dəyərlərin gözəlliklərindən xəbərsizliyin də nəticəsidir. Həmin insanlar öz vəziyyətlərini dərinlən təhlil edə bilsələr, bir çox həqiqətlər onlar üçün aydınlaşar. Bəzi xalqlar Avropanın inkişaf etmiş sahələrini öyrənmək və müasir mədəniyyətlərə yiyələnməklə bərabər, keçmiş adət-ənənələrindən və dinlərindən də əl çəkməmişlər. Bu ölkə və xalqlara Yaponiyayı misal gös-

şəraitə yaxşılaşdıqca, belə uşaqların sayı artır. Qeyri-qanuni uşaqlar ən çox yüksək təbəqədən olan qızlara aiddir. Bütün bu misallar, aydın şəkildə göstərir ki, "mədəni cəmiyyətlər" cinsi ehtirasların qarancılıq zindanında həbs edilmişdir. İş o yere gəlib çatmışdır ki, bir çox əxlaqi-mənəvi dəyərlər unudulmuş, əxlaqsızlıq heç bir sərhəd tanımadan inkişaf etmişdir. ABŞ-dakı yaşayış məntəqələrinin birində baş vermiş biabırçı hadisə haqqında isə qəzetlər açıq-aydın məlumat vermişdilər. Orada bir dəstə "insan!?" öz arvadlarını üç həftə müddətində bir-birilərlə dəyişdirmiş və dostluq nişanəsi olaraq, qadınlarını başqalarına hədiyyə etmişdilər!!!

Bu hadisə, hətta ABŞ-ın özündə böyük səs-küyə səbəb olmuşdu. Sadaladığımız bütün misallar

**Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu**

KİVDİF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

lar ki, bunlar da vicdanın və sağlamlıq əqlin əmr etdiyi bütün vəzifələri çiyinlərindən atırlar.

1962-ci ildə Kennedi deyirdi: "Amerika gələcəkdə böyük problemlərlə üzləşəcək. Səhlənkər və şəhvətdə qər qalan cavanlar onlara həvalə olunan vəzifələrin öhdəsindən gələ bilməyəcəklər.

Bir ildə Almaniyada özünə qəsd edənlərin sayı 10 min nəfəri keçmişdi. Həmin il orada 6 min kişi və 7 min qadın özlərinə qəsd etsələr də, onları xilas edə bilməmişdilər. Müasir mədəniyyətdə hamıdan çox özünə yer tutan Fransada hər il, ən azı 35 min nəfər özünü öldürür.

ABŞ-da cavanların narkotik maddələrə qurşanması dəhşətli şəkildə alınıb. Nyu-York polisi son vaxtlar 16-35 yaş həddində olan 38 min cavanın narkotik maddələrin təsirindən həlak olduğunu xəbər vermişdi. Narkomanlar arasında heroindən istifadə edənlər "birinci yeri" tuturlar. Hal-hazırda təkə Nyu-Yorkda 100 min adam heroindən istifadə edir.

İncəsənət xadimləri hesab olunan artistlər, sənətçilər və mədəniyyət işçiləri arasında narkomanlıq geniş yayılmışdır. Nyu-Yorklu bir həkim deyirdi ki, məşhur incəsənət xadimlərindən biri 24 saat ərzində 10 dəfə özünə iynə vururdu. Ümumiyyətlə, dünyadan vaxtsız köçən çoxlu sayda məşhur sənət adamları həddən artıq narkotik maddə işlətdikləri üçün ölürlər.

Vahid Öməröv,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

İtaliyada elektrikli işləyən skuter istehsal olunacaq

Avropada motosikletlər, skuterlər (asma motorlu idman qayığı) və digər ikitəkərli mototexnikalar istehsalçısı olan "Piaggio Group" sentyabr ayından elektrikli işləyən "Vespa" skuterinin istehsalına başlayacaq. AZƏRTAC xəbər verir ki, skuterin elektrikli işləyən versiyası İtaliyanın Piza əyalətindəki Pontedera fabrikinde yığılacaq.

Qeyd edək ki, ilk "Vespa" skuteri 1946-cı ildə elə Pontedera fabrikinde yığılıb. Alıcılar elektrikli işləyən "Vespa" skuterinin ilk modelini internet vasitəsilə sifariş edə biləcəklər. "Vespa"-nın bu modelini noyabr ayında Milanın "EICMA 2018" sərgi salonunda görmək mümkün olacaq.

Hamiləlik zamanı depressiyalar uşağın beynində neyronları dəyişə bilər

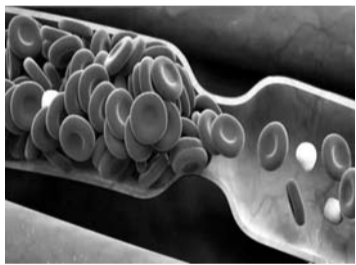
Hamiləlik zamanı depressiya və həyəcan hissindən əziyyət çəkən qadınlar bilmirlər ki, onların psixi vəziyyəti uşağın beynində neyronları dəyişə bilər. Bu, sonradan uşağın davranışında özünü büruzə verir.

AZƏRTAC rus saytlarına istinadən xəbər verir ki, ABŞ-ın Viskon Universitetinin mütəxəssisləri bu istiqamətdə 101 hamilə qadın üzərində müşahidələr aparıblar. Onlar bu qadınlarda hamiləliyin üçüncü üçaylığında depressiya və ya narahatlıq hissəsinin olub-olmadığını araşdırıblar. Tədqiqatlar zamanı bu hamilələrin altısında güclü, beşində orta, 42-də isə aşağı səviyyədə depressiya əlamətləri aşkar olunub.

Sonradan bu qadınların dünyaya gətirdikləri uşaqlar üzərində aparılan müayinələrdən bəlli olub ki, depressiyaya məruz qalınların övladlarının beyinlərindəki ağ maddə müəyyən dəyişikliklərə məruz qalıb. Beynin bu nahiyəsi digər sahələrlə sıx əlaqədədir və bədən hərəkətlərini, eləcə də emosiyaları kontrola saxlamağa kömək edir. Elmə o da bəllidir ki, hamilələrdə meydana çıxan və həkim müşahidəsi altına alınmayan depressiya sonradan yenidoğulmuşda çəki azlığına səbəb ola bilər. Bununla yanaşı hamiləlik zamanı depressiya keçirmiş anaların övladları gələcəkdə bu probleme və ya daimi narahatlıq hissəsinə meyilli olurlar.

Qanda trombun yaranmasının əlamətlərini aşkar edən aparat yaradılıb

Avstraliya Milli Universitetinin (AMU) alimlərinin yaratdığı biooptik diaqnostik qurğu infarktın və insultun qarşısını almağa xidmət edəcək. AZƏRTAC yerli KİV-lərə istinadla xəbər verir ki, qurğu trombların əmələ gəlməsini aşkar edərək, insanlara gözlənilən təhlükə haqqında xəbərdarlıq edir. Xəstənin qanındakı trombositləri təhqiq edən qurğu onların insanın arteriyaya damarında trombun əmələ gəlməsi riski ilə qarşılaşdığı zaman verəcəyi reaksiyanı əks etdirən 3D xəritə yaradır.

Biooptik diaqnostika qurğusunun təqdimatında çıxış edən professor Stiv Li bildirib ki, yeni qurğu xəstənin qan nümunəsi əsasında dəqiq informasiyanın 3D xəritəsini yaradır ki, bu da çox baha başa gələn və uzun müddətli digər prosedurlardan xilas olmağa imkan verir.

Avstraliyalı alimlərin qənaətinə görə, yeni qurğu tibb sahəsində əsil inqilaba səbəb olacaq. Hələlik yeni qurğunun yalnız AMU-nun klinikasında tətbiq edildiyi və iki ildən sonra xəstəxanalara veriləcəyi bildirilir.

SƏS

Son səhifə

31 avqust

Azərbaycan şahmatçıları Avropa çempionatında ikinci yeri tutublar

Riğada yeniyetmə və gənc şahmatçılar arasında qitə birinciliyi başa çatıb. Turnirdə Azərbaycanın idman şərəfini 8-18 yaş qruplarında oğlanlar və qızlar təmsil ediblər. AZƏRTAC xəbər verir ki, çempionatda Avropanın 47 ölkəsindən 1074 şahmatçı mübarizə aparıb. Bu mötəbər yarışda səkkiz yaşlı Azərbaycan şahmatçısı Cahandar Azadəliyev 9 oyundan 8 xal toplayaraq fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb. On dörd yaşlı qızların yarışında Ayan Allahverdiyeva da eyni nəticəni göstərərək (9 oyundan 8 xal) Avropa çempionu adına layiq görülüb.

Beləliklə, aktivində iki qızıl medal olan Azərbaycan yığması komanda hesabında Rusiyadan (7 qızıl, 6 gümüş, 3 bürünc) sonra ikinci yeri tutub. Belarus millisi isə 1 qızıl, 1 gümüş və 3 bürünc medalla üçüncü yerdə qərarlaşıb. Çempionatda ümumilikdə 15 ölkənin idmançıları medal qazanıblar.

UEFA elit klubların baş məşqçilərini İsveçrəyə yığır

Sentyabrın 4-də UEFA-nın İsveçrənin Nyon şəhərindəki mənzil-qərargahında Avropanın elit klublarının baş məşqçilərinin XX forumu keçiriləcək. UEFA-nın saytında yer alan məlumata görə, ənənəvi illik toplantıda iştirak edəcək baş məşqçilərdən bəzilərinin adları açıqlanıb. Forumda Şenol Günəş (Beşiktaş), Massimiliano Alleqri ("Yuventus"), Joze Mourinyo ("Mançester Yunayted"), Karlo Ançelotti ("Napoli"), Rafael Benites ("Nyukasl Yunayted"), Serjiu Konseysau ("Porto"), Unai Emeri ("Arsenal"), Paulu Fonseka ("Şaxtyor Donetsk"), Rudi Qarsiya ("Marsel"), Xulen Lopeteqi ("Real Madrid"), Tomas Tuxel ("PSJ"), Arsen Venger və sair baş məşqçilər dəvət alıblar.

Forumda qitənin aparıcı komandalarının baş məşqçiləri UEFA klub turnirləri barədə fikir mübadiləsi aparacaq, Avropada futbolun inkişafı üçün təkliflər irəli sürəcəklər.

"Real" Mariano Diazı transfer edib

İspaniyanın "Real" futbol klubu Fransanın "Lion" komandasının hücumçusu Mariano Diazı transfer edib. 25 yaşlı futbolçu ilə beşillik müqavilə imzalanacaq. M.Diaz 2011-2016-cı ilə qədər Madrid təmsilçilərinin gənclərdən ibarət komandasının heyətində çıxış edib. O, "Kral" klubunun əsas heyətində 2016/2017-ci il mövsümündə 14 oyuna beş qolla yadda qalmışdı. 2017-ci ildə 8 milyon avroya Fransanın "Lion" klubuna keçən dominikanlı bombardir yenidən Madriddə 30 milyon avroya transfer edilib. Keçən mövsüm Mariano Fransa çempionatında 34 oyuna 18 qol vurub.

Voleybol millimiz Serbiya və Hollandiya komandaları ilə oynayacaq

Azərbaycanın voleybol üzrə qadınlardan ibarət yığması Yaponiyada keçiriləcək Dünya Çempionatına hazırlıq çərçivəsində Maribordada məşqləri davam etdirir. AZƏRTAC xəbər verir ki, yığmamız Sloveniyada bir neçə yoxlama görüşü keçirməyi planlaşdırır. İlk məlumata görə, bizim voleybolçu qızların rəqibləri Bakıda Avropa Çempionatının finalında çıxış etmiş Serbiya və Hollandiya komandaları ola bilər.

Xatırladaq ki, yığmamızın hücumçusu Natalya Məmmədova komandaya qoşulub. O, Yaponiyada keçiriləcək Dünya Çempionatına hazırlığın birinci mərhələsində, habelə bu yaxınlarda Antalyada keçiriləcək "Gloria Cup" turnirində iştirak etməyib. Həmin turnirdə bizim yığmamız üçüncü yeri tutub.

Emeri futbolçulara meyvə şirəsini qadağan edib

"Arsenal"-ın baş məşqçisi Unay Emeri komandanın qida rasiyasında dəyişiklik edib. Qol.az-ın "Mirror" nəşrinə istinadən yaydığı xəbərə görə, ispan mütəxəssis futbolçulara meyvə şirəsi içməyi qadağan edib. Şirələrin tərkibində şəkər çox olduğundan Emeri onların adı su ilə əvəz olunmasını istəyib. Klubun həkimləri bundan sonra bütün futbolçulara ciddi şəkildə nəzarət edəcək, tez-tez bədən yağının nisbətini ölçəcəklər. Qeyd edək ki, Emeri mövsümün əvvəlində "Arsenal"a baş məşqçi təyin olunub.

Baş redaktor:

Bəhrüz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

**Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov**

**Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 32.**

Şəhadətnamə: № 022492

http://www.ses-news.az

http://www.sesqazeti.az

E-mail: ses@sia.az

Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Səs" in komputer mərkəzində yığılır, səhifələnilir.
"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur

Qəzetdə AzərTAC, SİA, APA və AZADİNFÖRM informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün nəşr olunur

Tiraj: 5500